

คำอธิบาย
กฎหมายลักษณะอาชญาของอังกฤษ

ภาค ๑

ของ

หลวงประเสริฐมนูกิจ (ประเสริฐ ศิริสัมพันธ์)

เนติบัณฑิต

B. A., LL. B. (Cantab)

Barrister-at-Law (Inner Temple)

ผู้ช่วย กรรมการ ศาลฎีกา

ผู้สอน ณ โรงเรียนกฎหมายกรุงเทพฯ เขตศิธร

345

๑ 423๑

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ก๊วยไต ถนนจักรพรรดิพงศ์ พระนคร

คำอธิบาย

กรมศิลปากร

กฎหมายลักษณะอาชญาของอังกฤษ

ภาค ๑

ของ

หลวงประเสริฐมนูกิจ (ประเสริฐ ศิริสัมพันธ์)

เนติบัณฑิต

B. A., LL. B. (Cantab)

Barrister-at-Law (Inner Temple)

ผู้ช่วย กรรมการ ศาลฎีกา

ผู้สอน ณ โรงเรียนกฎหมาย กระทรวงยุติธรรม

เลขหน้า

๑๗

เลขหน้า

345

๒/4๒3 ค

เลขทะเบียน

๓ ค๒ ๔ ๕๕๖๗ จข.

อุทิศ

แด่

ผู้มีอุปการคุณและ อาจารย์

คำนำ

เนื่อง จาก มีความประสงค์เช่นเดียวกัน กับที่ได้พิมพ์คำอธิบาย
พระธรรมมนุสสาสน์ของ อังกฤษ ข้าพเจ้าจึงได้คิดพิมพ์
หนังสือเล่มนี้ขึ้นอีก

คำอธิบายใน สมุดเล่มนี้เป็น คำสอน ของ ข้าพเจ้า ณ โรงเรียน
กฎหมาย ซึ่งได้เตรียมโดยรีบเร่ง เพื่อให้ทัน สอน ตาม กำหนดเวลา
เพราะข้าพเจ้ารู้ว่าได้รับเกียรติเป็น ผู้สอน เมื่อ เดือนเศษๆ ก่อน
โรงเรียนกฎหมาย เปิดการ สอน สำหรับปีนี้ จึง รู้สึก ว่า คำอธิบาย
นี้ คง จะขาด ตก บก พร่อง ทั้งใน ทั้ง เรื่อง และ จำนวน ไหวหา ซึ่ง
หวัง ว่า คง จะได้รับ ความกรุณาให้อภัย และ คำ ทัก ท้วง

ข้าพเจ้าตั้งใจจะให้หนังสือเล่มนี้เป็นแต่เพียงบันได ขึ้น ต้นสำหรับ
ท่าน ซึ่ง ยังไม่เคย ศึกษา กฎหมาย ต่าง ประเทศ จะได้ก้าว ขึ้น ไป ถึง ชั้น
ที่ สูง แห่ง กฎหมาย ลักษณะ อาชญา ของ อังกฤษ

ในการ เตรียม คำอธิบายนี้ ข้าพเจ้าได้อาศัย หนังสือ
กฎหมาย ลักษณะ อาชญา ของ โพร เฟสเซอร์ เคนนี มิสเตอร์ แฮริส
มิสเตอร์ เบลล์ อ็อกเจอร์ส มิสเตอร์ กาเซย์ และ มิสเตอร์ อาช ไบลด์
กับ เดอะ ลอ ออฟอิง แลนด์เล่ม ๘ ของ หลอดก ฮอลส์ บรี ซึ่ง ข้าพเจ้า
รู้สึก อยู่เสมอ ว่า เป็น หนังสือ คุณ แก่ ท่าน เหล่านี้ มาก

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอ ขอบใจ มิตร สหาย ทั้งหลาย ที่ ช่วย เหลือ
สอบ ทาน ระเบียบ พิมพ์ ให้ข้าพเจ้า

ประเสริฐ

อาภรณ์ สภาคาร

ถนน วรจักร

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๕

สารบัญเรื่อง

ภาค ๑

ว่าด้วยลักษณะการกระทำผิด

บทที่ ๑

ว่าด้วยประเภทความผิดอาญา

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยการแบ่งแยกความผิดอาญา

ความผิดชนิดอื่นใดที่ละเมิด	หน้า ๑
ความผิดชนิดเปิดตู้ออฟเฟ้นส์	๒
ความผิดเฟลโลนี	๒
ความผิดมิสดีมีเนอร์	๓
เฟลโลนีต่างกับมิสดีมีเนอร์	๓

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยหลักสำคัญแห่งความผิดอาญา

องค์แห่งความผิดอาญา	๖
การกระทำผิดอาญาหรือการละเว้นอันเป็นผิดอาญา	๖
เจตนาร้ายหรือตั้งใจร้าย	๘
เหตุก่อเจตนา	๘
เป็นแนวให้วินิจฉัยการกระทำ	๘
ไม่สำคัญเท่าเจตนา	๘

R. v. Beadon	หน้า ๕๑
R. v. Beard	” ๕๔
R. v. Bishop	” ๖๔
R. v. Clemens and others	” ๑๖
R. v. Cox	” ๕๐
R. v. Dudley and Stephens	” ๖๗
R. v. Gamlen	” ๕๓
R. v. Haynes	” ๕๑
R. v. Latimer	” ๑๒
R. v. Mc Growther	” ๖๕
R. v. Mc Naughton	” ๔๗
Marsh v. Loader	” ๔๓
R. v. Martin	” ๑๓
R. v. Mead	” ๕๓
Mogul Steamship Co. v. Mc Gregor, Gow & Co.	” ๓๘
R. v. Pembliton	” ๑๔
R. v. Prince	” ๒๓
Rawlings v. General Trading & Co.	” ๓๘
R. v. Ring	” ๓๐
R. v. Rutherford	” ๕๐
Sherras v. De Rutzen	” ๒๐
R. v. Tolson	” ๑๘
R. v. True	” ๔๘
Vertue v. Lord Clive	” ๓๗
R. v. Ward	” ๑๓

แมลิส (เจตนาชั่วร้าย)

หน้า ๑๐

โดยนิตินัย

,, ๑๑

โดยปริยาย

,, ๑๑

โดยแท้จริง

,, ๑๑

ในความผิดฐานประทุษร้ายแก่ชีวิต

,, ๑๑

ในความผิดฐานประทุษร้ายแก่ร่างกาย

,, ๑๒

ในความผิดฐานประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน

,, ๑๓

ความตั้งใจพิเศษและความรู้สึกผิด

,, ๑๖

โทษที่ต้องสืบในคดีชนิดใด

,, ๑๗

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยความผิดที่ไม่ต้องมีเจตนาชั่วร้าย

นายจ้างต้องรับผิดชอบทางอาชญากรรมลูกจ้าง

,, ๑๕

ความผิดที่ไม่ต้องมีเมเนส์เรีย

,, ๑๕

ความเคียดแค้นรำคาญทั่วไป

,, ๑๕

ขายสุราให้แก่พลตำรวจซึ่งกำลังทำการตามหน้าที่

,, ๒๐

ลูกจ้างขายสุราปล่อยให้ลูกค้าเล่นการพนันในบ้าน

,, ๒๐

ลูกจ้างโฆษณาข้อความหมิ่นประมาท

,, ๒๐

ทำร้ายเจ้าพนักงานซึ่งทำการตามหน้าที่

,, ๒๑

พาเด็กหญิงอายุต่ำกว่า ๑๖ ปี ไปจากผู้ปกครอง

,, ๒๒

รับคนวิกลจริตตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป

,, ๒๓

ขายสราให้คนเมา

หน้า ๒๔

เหตุที่ลงโทษ

,, ๒๔

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยความประมาทเลินเล่อทางอาชญา

ความประมาทเลินเล่อ

,, ๒๔

มีความหมาย ๒ อย่าง

,, ๒๕

บทวิเคราะห์

,, ๒๕

แยกเป็น ๓ ชนิด

,, ๒๕

บทที่ ๒

ว่าด้วยความผิดฐานพยายามฐาน ยุบยง เสียมสอน และ ฐาน สมคบ

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยความผิดฐานพยายาม

ความผิดฐานพยายาม

,, ๒๗

บทวิเคราะห์

,, ๒๗

การเตรียมทำผิด

,, ๒๗

การกระทำที่เป็นการเคลือบคลุม

,, ๒๘

พยายามทำผิดที่อาจเกิดขึ้นไม่ได้

,, ๓๐

เป็นมิดคิมเนอร์ตามคอมมอนลอ

,, ๓๐

เป็นเฟลโลนีตามพระราชบัญญัติ

,, ๓๑

วิธีพิจารณา

,, ๓๑

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยความผิดฐานย่องเสียมสอน

ความผิดฐานย่องเสียมสอน

หน้า ๓๒

ให้ทำความผิดชนิดใด

,, ๓๒

ถ้าผู้ถูกย่องปฏิเสธไม่ทำตาม

,, ๓๒

ผู้ย่องเป็นสมุห์หรือตัวการในกรณีชนิดใด

,, ๓๒

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยความผิดฐานสมคบ

ความผิดฐานสมคบ

,, ๓๒

ต่างกับพยายามและย่องเสียมสอน

,, ๓๓

เหมือนกับพยายามและย่องเสียมสอน

,, ๓๓

หลักสำคัญแห่ง

,, ๓๓

ความตกลง

,, ๓๓

ต้องแสดงออก

,, ๓๓

ตกลงตกลง

,, ๓๔

บุคคลที่ตกลง

,, ๓๔

ตั้งแต่ ๓ ขึ้นไป

,, ๓๔

สามภรรยาเป็นคนเดียวกัน

,, ๓๔

ไม่จำเป็นต้องรู้จักตัวกันทุกคน

,, ๓๕

ตัดสินปล่อยคนหนึ่ง ต้องปล่อยอีกคนหนึ่ง

,, ๓๕

วัตถุประสงค์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

หน้า ๓๕

เพื่อทำผิดอาชญา

,, ๓๖

เพื่อทำความละเมิดอันชั่วร้ายหรือทุจริต

,, ๓๖

เพื่อทำผิดสัญญา

,, ๓๗

เพื่อทำผิดศีลธรรม

,, ๓๗

แต่เพื่อป้องกันการค้าขายยังไม่ผิด

,, ๓๘

เหตุใด “ไม่ชอบด้วยกฎหมาย” จึงมีความหมายกว้าง

,, ๔๐

ผู้สมคบเป็นตัวแทนซึ่งกัน

,, ๔๐

ผู้สมคบทำเกินวัตถุประสงค์

,, ๔๑

สมคบเป็นความผิดสำเริง

,, ๔๑

บทที่ ๓

ว่าด้วยเหตุยกเว้นอาชญา

ส่วนที่ ๑

ว่าด้วยกรรมที่ขาดเจตนา

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยผู้เยาว์

ผู้เยาว์

,, ๔๒

แบ่งเป็น ๓ ขนาด

,, ๔๒

ขนาดที่ ๑

หน้า ๔๒

ความสันนิษฐานเท็จขาด

,, ๔๓

ผู้ใดไปจับมากักขังต้องรับผิดชอบ

,, ๔๓

ขนาดที่ ๒

,, ๔๓

ความสันนิษฐานไม่เท็จขาด

,, ๔๓

เจตนาร้ายของเด็กขนาดนี้อาจพิสูจน์ได้จากการ

กระทำคราวก่อน

,, ๔๔

ขนาดที่ ๓

,, ๔๔

รับผิดชอบเต็มที่

,, ๔๔

เว้นแต่ความผิดฐานละเว้น

,, ๔๔

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยความวิกลจริต

ความวิกลจริต

,, ๔๕

บุคคลวิกลจริตมี ๒ ชนิด

,, ๔๕

ความวิกลจริตมี ๒ ชนิด

,, ๔๖

หลักเกณฑ์แห่งความวิกลจริต

,, ๔๗

กระทำโดยยั้งยั้งสติไม่ได้

,, ๕๑

งตเว้นไม่ลงโทษถ้าภายหลังปรากฏว่าวิกลจริต

,, ๕๒

วิธีพิสูจน์ความวิกลจริต

,, ๕๒

น.
หมวดที่ ๓
ว่าด้วยความมั่นใจ

ความมั่นใจ	หน้า ๕๓
เป็นเหตุให้เข้าใจผิดในข้อเท็จจริง	„ ๕๓
เป็นข้อแก้ตัวว่าไม่มีความตั้งใจพิเศษ	„ ๕๔
อาจเป็นเหตุให้ยกเว้นโทษ	„ ๕๔

หมวดที่ ๔
ว่าด้วยนิติบุคคล

นิติบุคคล	„ ๕๔
ถูกฟ้องเป็นจำเลยได้เพียงใด	„ ๕๕
ผู้จัดการรับผิดชอบเพียงใด	„ ๕๕

ส่วนที่ ๒
ว่าด้วยกรรมที่เจตนาไม่ได้มุ่งหมาย

หมวดที่ ๑
ว่าด้วยความเข้าใจผิด

ความเข้าใจผิด	„ ๕๖
ในข้อเท็จจริง	„ ๕๖
หลักเกณฑ์ที่กฎหมายยกเว้นโทษ	„ ๕๖
ต้องไม่เกิดจากความเลินเล่อ	„ ๕๗

ต้องไม่เกิดจากการฉ้อฉล
ในข้อกฎหมาย

หน้า ๕๔

” ๕๕

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยอุปัติเหตุ

อุปัติเหตุ

” ๖๐

ต้องเกิดในระหว่างทำการที่ชอบด้วยกฎหมาย

” ๖๐

ส่วนที่ ๓

ว่าด้วยเจตนาถูกบังคับกดขี่ให้กระทำ

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยการกระทำตามคำสั่งของเจ้านักงานฝ่ายพลเรือน

กระทำตามคำสั่งของเจ้านักงานฝ่ายพลเรือน

” ๖๑

ต้องมีเหตุควรเชื่อว่าเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

” ๖๑

ต้องมีหน้าที่ทำตามคำสั่ง

” ๖๑

กระทำตามคำสั่งของเจ้านักงานฝ่ายทหาร

” ๖๒

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยการกระทำตามคำสั่งของเอกชน

กระทำตามคำสั่งของเอกชน

” ๖๒

บุตรหรือลูกจ้างทำตามคำสั่งของบิดาหรือนายจ้าง

” ๖๒

ภรรยาทำตามคำสั่งของสามี

” ๖๒

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยการกระทำโดยความกลัวต่ออันตรายที่ร้ายแรง

กระทำโดยความกลัว	หน้า ๖๓
ความผิดชนิดใดที่กฎหมายยกเว้น	„ ๖๓
หลักเกณฑ์ที่กฎหมายยกเว้นโทษ	„ ๖๔
ต้องช้ด้วยกำลังกาย	„ ๖๔
ต้องช้เรื่อยไป	„ ๖๕
กระทำโดยความกลัวที่ไม่ถึงขนาด	„ ๖๕
เป็นเหตุให้ลดโทษ	„ ๖๕

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยการกระทำโดยความจำเป็น

กระทำโดยความจำเป็น	„ ๖๖
เพื่อยุติกันชีวิตและทรัพย์สิน	„ ๖๖
หลักเกณฑ์ที่กฎหมายยกเว้นโทษ	„ ๖๘
อันตรายที่เกิดขึ้นร้ายแรงกว่าที่ทำ	„ ๖๘
อันตรายที่ทำไม่เกินสมควร	„ ๖๘
ไม่มีหนทางอื่นดีไปกว่าที่ได้ทำ	„ ๖๘

ส่วนที่ ๔

ว่าด้วยบุคคลพิเศษซึ่งกฎหมายไม่ลงโทษ

พระมหากษัตริย์.	„ ๖๙
-----------------	------

บทที่ ๔

ว่าด้วยบุคคลหลายคนทำความผิดอย่างเดียวกัน

บุคคลหลายคนช่วยกันทำความผิด	,, ๗๑
ทุกคนเป็นตัวการในคดีกบฏ	,, ๗๑
ทุกคนเป็นตัวการในความผิดมีสติเมื่อนอร์	,, ๗๑
ตัวการชั้นที่หนึ่ง	,, ๗๒
ตัวการชั้นที่สอง	,, ๗๒
ไม่จำเป็นต้องอยู่ในขณะทำผิด	,, ๗๓
รับผิดชอบเฉพาะที่ตั้งใจไว้	,, ๗๓
ไม่จำเป็นต้องลงมือกระทำ	,, ๗๔
ผู้สมรู้ก่อนเกิดเหตุ	,, ๗๔
ต้องเป็นตัวตั้งตัวตีจัดการให้ทำผิด	,, ๗๔
ต้องรับผิดชอบผลอันเกิดจากการกระทำของตัวการ	,, ๗๕
ต้องรับผิดชอบแม้ตัวการใช้วิธีผิดไปจากที่ตั้ง	,, ๗๕
ผู้สมรู้หลังเกิดเหตุ	,, ๗๖
หลักเกณฑ์แห่งความผิด	,, ๗๖
ต้องมีความผิดเกิดขึ้นแล้ว	,, ๗๖
ต้องทราบตัวคนทำผิด	,, ๗๖
ต้องทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง	,, ๗๖
ภรรยาไม่ผิด ถ้าช่วยสามี	,, ๗๘

ญ.

บทที่ ๕

ว่าด้วยเวลาที่จะฟ้องความอาชญา

ความผิดอาชญาไม่มีอายุความ
ช้อยกเว้น

หน้า ๗๕

” ๗๕

บทที่ ๖

ว่าด้วยการใช้กฎหมายลักษณะอาชญา

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยทำความผิดภายนอกประเทศ

กฎหมายลงโทษผู้ทำผิดภายในประเทศ
ช้อยกเว้น

” ๘๐

” ๘๐

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยทำความผิดภายในแล้วหนีออกไปภายนอกประเทศ

ผู้กระทำความผิดหนีออกไปนอกประเทศ

” ๘๐

ขอให้ส่งตัวกลับมาชำระ

” ๘๑

ความผิดการเมืองขอให้ส่งตัวไม่ได้

” ๘๑

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยเขตอำนาจศาล

ความผิดที่เกิดขึ้นในพ้องกันที่นั้น

” ๘๒

ช้อยกเว้น

” ๘๒

คำอธิบาย

กฎหมายลักษณะอาชญาของอังกฤษ

ภาค ๑

ว่าด้วยลักษณะการกระทำผิดอาชญา

บทที่ ๑

ว่าด้วยประเภทความผิดอาชญา

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยการแบ่งแยกความผิดอาชญา

ถ้าจะอธิบายถึงสภาพ (Nature) แลบทวิเคราะห์ (Definition) ของความผิดอาชญา แลความประสงค์ที่จะลงโทษผู้กระทำผิดอาชญาในเบื้องต้นแล้ว เห็นว่า จะทำให้เข้าใจยาก จึงขอจดแลเก็บไว้อธิบายในตอนสุดท้าย บางที่จะเข้าใจดีกว่า เพราะฉะนั้นจะตั้งต้นด้วยการแบ่งความผิดอาชญา

ความผิดอาชญาแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) ความผิดอาชญาประเภทที่เรียกว่าอินไดคเตเบิล ออฟเฟ็นส์ (Indictable Offence) คือความผิดที่ต้องไต่

สวนมูลฟ้องเสียก่อนครั้งหนึ่งแล้วจึงจัดการร่างฟ้องยังศาล
สูงให้พิจารณาต่อหน้าลูกขุน (Jury) ต่อไป ความผิด
ประเภทนี้ คือ (ก) ความผิดฐานกบฏ (Treason)
(ข) ความผิดเฟลโลนี (Felony) (ค) ความผิด
มิดเดมีเนอร์ (Misdemeanour)

(๒) ความผิดอาญาประเภทที่เรียกว่า เปตตี
ออฟเฟนส์ (Petty Offence) คือ ความผิดที่ไม่ต้องไต่
สวนมูลฟ้องและ Justice of the Peace มีอำนาจรวบ
รัดพิจารณาตัดสินได้ทันทีโดยไม่ต้องมีลูกขุน (Jury)
วินิจฉัยข้อเท็จจริง

ความผิดที่เรียกว่า Felony นั้น ท่านแบล็กสโตน
(Blackstone) ได้ให้บทวิเคราะห์ไว้ว่า “เป็นความผิด
อาญา ซึ่ง กฎหมาย คอมมอน ลอ (Common Law)
บัญญัติให้ รับผิดชอบต่อสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์หรือรับ
ทั้ง ๒ อย่างของผู้กระทำผิดเสียให้สิ้นเชิง และผู้กระทำ
ผิดจะต้องรับโทษประหารชีวิตหรือโทษ อย่างอื่นตามแต่
ลักษณะแห่งความผิดด้วยอีกโสดหนึ่ง” (ตามธรรมดา
แล้วผู้ทำผิด Felony ในครั้งโบราณมักจะถูกระหาร
ชีวิต) แต่เรื่องทรัพย์สินนั้นได้มีพระราชบัญญัติให้ยก
เลิกเสียแล้ว และมีความผิดอาญาหลายอย่างที่พระราช
บัญญัติยกมารวมให้เป็น Felony กับกำหนดโทษไว้

แต่เพียงจำคุกเท่านั้น เพราะฉะนั้นขอให้เข้าใจว่าบท
วิเคราะห์ข้างบนนั้น เป็นคำอธิบาย Felony ในครั้ง
โบราณ

ความผิดที่เรียกว่า Misdemeanour คือ ความผิด
อาชญาที่ Common Law ไม่ได้บัญญัติให้รับทรัพย์ แล
ผู้กระทำผิดถูกลงโทษไม่ถึงประหารชีวิต

ความผิด Felony แลความผิด Misdemeanour ต่าง
กันดังนี้ คือ^(๑)

<u>Felony</u>	<u>Misdemeanour</u>
(๑) ผู้กระทำผิดจะต้องถูกริบ อสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ หรือทั้ง ๒ อย่างจนสิ้นเชิง	(๑) ผู้กระทำผิดไม่ ต้องถูกริบ
(๒) ในชั้นเดิมผู้กระทำผิด จะต้องถูกลงโทษประหารชีวิต	(๒) ผู้กระทำผิด ไม่ต้องถูกลงโทษ ประหารชีวิต
(๓) ไม่ยอมให้จำเลยนำ พยานของตนมาสืบ	(๓) ยอมให้จำเลย สืบพยานเสมอ
ข้อแตกต่างข้างบนทั้ง ๓ ข้อนี้ได้ยกเลิกเสียแล้ว	

(๑) ในเวลานี้ความแตกต่างระหว่างเฟลโลนี กับมisdemeanor นั้นไม่มี
ประโยชน์อย่างใดเลย และทำให้ยุ่งยากเปล่าๆ เพราะฉะนั้นควรจะยก
เลิกเสียได้.

Felony

(๔) กฎหมายแยกผู้ที่เข้ามา
เกี่ยวข้องในการกระทำผิดชนิดนี้
ว่าเป็นตัวการ (Principals) หรือ
สมรู้ (Accessories)

(๕) อนุญาตให้จับผู้กระทำ
ผิดนี้ได้ทันทีโดยไม่ต้อง มีหมาย
จับ

(๖) ห้ามไม่ให้ฟ้องผู้กระทำ
ผิดใน ทาง แพ่ง ก่อน ฟ้อง ความ
อาชญา

(๗) จำเลยมีสิทธิที่จะคัดค้าน
ให้เปลี่ยนลูกขุนก่อนพิจารณา

(๘) ลูกขุน ต้อง สืบถาม กันที่
ละคน

(๙)

ใช้คำสาบาลไม่เหมือนกัน

(๑๐) ต้องมีตัวจำเลยมา
พิจารณาต่อหน้าศาล

Misdemeanour

(๔) กฎหมายไม่
แยก บุคคล ซึ่ง ช่วย
กัน กระทำความ ผิด
แต่ถือว่าทุกคนที่เข้า
มา เกี่ยว ข้อง เป็นตัว
การทั้งนั้น

(๕) ต้อง มี หมาย
จับ จึง จะจับ ผู้กระทำ
ผิดได้

(๖) หลักอันนี้ไม่
ใช้ สำหรับ ความ ผิด
ชนิดนี้

(๗) จำเลยไม่มี
สิทธิ

(๘) ลูกขุน ไม่ จำ
เป็นจะต้องสืบถามกัน
ทีละคน

(๙) ใช้คำสาบาลเหมือนกัน

(๑๐) ไม่จำเป็นต้อง
มีตัวจำเลยมาพิจารณา
ต่อหน้าศาล

Felony

Misdemeanour

(๑๑) ก่อนจะตัดสินจำเลย ผู้พิพากษาจะต้องถามจำเลยว่าจำเลยมีอะไรจะกล่าวหรือไม่ว่าทำไม่จำเลยจะไม่ต้องถูกตัดสินลงโทษตามกฎหมาย

(๑๒) ผู้กระทำความผิดถูกห้ามไม่ให้เข้าทำงานรัฐบาลใดๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่จะได้รับพระราชทานอภัยโทษภายในกำหนด ๒ เดือนนับแต่วันตัดสิน

(๑๓) ศาลมีอำนาจที่จะสั่งให้ผู้กระทำความผิดใช้ค่าเสียหายอันเกิดแก่ทรัพย์สิน เนื่องจากการกระทำความผิดนั้นได้ไม่เกิน ๑๐๐ ปอนด์ โดยไม่ต้องฟ้องทางแพ่ง

(๑๔) เพียงแต่กล่าวหา (Information) ขึ้นมาเท่านั้น ศาลจะรับไว้พิจารณาไม่ได้ ต้องได้สวนมูลฟ้องก่อนแล้วร่างฟ้อง ศาลจึงจะรับไว้พิจารณาต่อไปได้

(๑๑) ผู้พิพากษาไม่ต้องการจำเลย

(๑๒) ผู้กระทำความผิดเข้าทำงานรัฐบาลได้เสมอ

(๑๓) ศาลจะสั่งเช่นนั้นไม่ได้

(๑๔) เพียงแต่กล่าวหา (Information) เท่านั้น ศาลก็รับไว้พิจารณาต่อไปได้

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยหลักสำคัญแห่งความผิดอาชญา

ความผิดอาชญาโดยมากมักจะประกอบด้วยหลัก ๒ ประการ คือ

(๑) การกระทำผิดอาชญา (Criminal Act) หรือ การละเว้นอันเป็นผิดอาชญา (Criminal Omission)

(๒) เจตนาร้าย หรือตั้งใจร้าย ซึ่งตามศัพท์เรียกว่า เมนส์เรีย (mens rea) แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า guilty mind or intent

ถ้าขาดหลักหนึ่งหลักใดในสองหลักนี้เสียแล้ว ตามธรรมดายังไม่มี ความผิด เพราะฉะนั้นเพียงแต่มีเจตนาร้าย อยู่ในใจซึ่งมิได้แสดงออกโดยการกระทำแล้ว ก็ยังไม่มี ความผิด หรือจะพูดกลับอีกอย่างหนึ่งว่า โดยปกติการ กระทำย่อมไม่มีผิดถ้าไม่มีเจตนาร้าย ซึ่งเข้าหลักสุภาษิต ลาตินว่า "Actus non facit reum nisi mens sit rea" ซึ่งแปลว่า การกระทำใดถ้าไม่มีเจตนาร้าย (mens rea) ประกอบด้วยแล้ว ยังไม่เป็นผิดอาชญา

(๑) การกระทำผิดอาชญา (Criminal Act) หรือ
การละเว้นอันเป็นผิดอาชญา (Criminal Omission)

ในชั้นแรกผู้กระทำผิดจะต้องกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง

อันเป็นความผิดอาชญาสำหรับเขาที่จะกระทำหรือละเว้น
 กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเขามีหน้าที่ตามกฎหมาย
 จะต้องกระทำ แต่การละเว้นเช่นนั้นต้องเป็นการละเว้น
 อันเป็นผิดอาชญา เช่น ก. เห็นคนกำลังจะจมน้ำตาย
 ก. ยืนดูเฉยอยู่ไม่ช่วยเหลือน้อย่างใด ปล่อยให้คนนั้น
 จมน้ำตายดังนี้ ก. ไม่มีผิดทางอาชญา (ให้เทียบกับ
 กฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๓๓๕ ข้อ ๕)

การกระทำนั้น ท่านออสติน (Austin) อธิบายว่าเป็น
 การเคลื่อนไหวแห่งอวัยวะที่จิตตั้งใจบังคับ แต่การละเว้น
 นั้น คือ การไม่กระทำการใดๆ ซึ่งจิตตั้งใจบังคับให้เคลื่อนไหว
 แต่ท่านแซลมอนด์ (Salmond) เห็นว่าการกระทำ คือ
 การเคลื่อนไหวแห่งอวัยวะโดยจิตตั้งใจบังคับ และไม่ใช่
 การเคลื่อนไหวโดยอุบัติเหตุ (accident) แต่ต้องมีผล
 ตามมาด้วย สมมติว่าเราขีดไม้ขีดไฟ การที่เราหยิบ
 ก้านไม้ขีดไฟ ออกขีดนั้นเป็นการเคลื่อนไหวแห่งอวัยวะ
 ของเราซึ่งจิตตั้งใจเรอบังคับ แต่การเคลื่อนไหวนี้จะต้อง
 ไม่เกิดจากอุบัติเหตุ (accident) เช่นมีใครวิ่งมาโดนเรา
 เข้าที่ข้อศอกเป็นเหตุให้ไฟติดขึ้นโดยเรายังไม่ได้ลงมือ
 ขีด แต่ผลที่เราประสงค์จากการขีดไม้ขีดไฟ ก็คือให้
 ไฟติด การกระทำที่จิตตั้งใจบังคับ ก็เรียกว่าการกระทำ
 โดยตั้งใจ แต่การกระทำที่จิตตั้งใจไม่บังคับ ก็เรียก

ว่าการกระทำโดยไม่ตั้งใจ ซึ่งอาจเป็นข้อยกเว้นให้ผู้
กระทำไม่ต้องมีผิดทางอาญา การละเว้นก็มี ๒ อย่าง
เช่นเดียวกับการกระทำเหมือนกัน คือ การละเว้นโดยตั้งใจ
ใจ แลการละเว้นโดยไม่ตั้งใจ.

(๒) เจตนาร้ายหรือตั้งใจร้าย (Mens rea)

เจตนาร้ายหรือตั้งใจนั้นคือ ความมุ่งหมายของบุคคลที่
จะกระทำหรือละเว้นการกระทำเพื่อให้มีผลเกิดขึ้นจาก
การกระทำหรือการละเว้น เจตนาร้ายหรือตั้งใจร้าย
หมายความว่าเจตนาร้ายหรือตั้งใจกระทำการใด ๆ ซึ่งกฎหมาย
บัญญัติว่าเป็นความผิดอาญา กฎหมายไม่ยอมยกเว้น
ว่า ผู้กระทำผิดอาญานั้นจะรู้กฎหมายหรือไม่ ผู้
กระทำผิดอาจจะคิดว่าการที่ตนกระทำไปนั้นชอบด้วย
กฎหมายแล้ว แต่ถ้าปรากฏว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด
อาญา กฎหมายก็ถือว่าผู้กระทำผิดมีเจตนาร้ายหรือ
ตั้งใจร้าย เพราะฉะนั้นถ้ามีเจตนาหรือความตั้งใจกระทำ
การใด ๆ อันเป็นผิดอาญาแล้วก็เป็นการเพียงพอ

เหตุก่อเจตนา (Motive)

เมื่อมีเจตนาย่อมมีเหตุที่ก่อให้เกิดเจตนาซึ่งเรียกตาม
ศัพท์ว่า motive เช่น เราอยากสอบไล่กฎหมายได้ เรา
จึงตั้งหน้าทำงาน ความอยากสอบไล่ได้นี้ เป็นเหตุที่
ก่อให้เกิดเรากระทำการดูหนังสือ หรือเรามีความเกลียดชัง

คน ๆ หนึ่ง เราจึงเขียนหนังสือหมิ่นประมาทเขา ความ
รู้สึกเกลียดชังนี้เป็น motive ที่ทำให้เรากระทำการหมิ่น
ประมาท เพราะฉะนั้นเหตุก่อเจตนาจึงเป็นประโยชน์
สำหรับวินิจฉัยถึงการกระทำที่ผิดอาชญา เช่น ก. ฆ่า ข.
เหตุก่อเจตนาที่ทำให้ ก. ฆ่า ข. เป็นแนวให้เราวินิจฉัย
ว่า ก. ได้ตั้งใจฆ่า ข. หรือไม่ แต่สำหรับการพิจารณา
ถึงกิริยาการกระทำแล้ว เหตุก่อเจตนายังไม่สำคัญเท่า
กับเจตนา เพราะการกระทำอย่างเดียวน่าจะเป็นผิด
อาชญาหรือไม่เป็นผิดอาชญาก็ได้ ทั้งนี้ย่อมแล้วแต่
เจตนาเป็นมูลเหตุ เช่น ก. จุ่มน้ำออกจากคอกโดยมิได้รับ
อนุญาตจากเจ้าของโดยเจตนาทุจริตคิดจะเอามันนั้นเป็น
ของตัวเองเองดังนี้ ก. ก็มีผิดฐานลักทรัพย์ แต่ถ้า ก.
เจตนาเพียงจะเอามันนั้นไปใช้ชั่วคราวแล้ว ก็จะเอากลับ
คืนมาให้ดังนี้ ก. ก็ไม่มีผิดทางอาชญาและ ก. คงรับ
ผิดในทางแพ่งฐานละเมิดสิทธิเท่านั้น แต่ควรสังเกต
ไว้ด้วยว่าถ้าการกระทำใด ๆ มีเจตนาร้ายประกอบอยู่ด้วย
แล้ว ผู้กระทำผิดจะไม่รอดพ้นอาชญา แม้ว่าผลพิบัติ
ซึ่งได้เกิดขึ้นไม่ตรงต่อความมุ่งหมาย เช่น ก. เจตนาฆ่า
ข. ยิงไปที่ ข. แต่กลับถูก ง. ตายดังนี้ เจตนาของ ก.
(คือเจตนาฆ่า ข.) เป็นเจตนาที่ร้ายแต่ผิดอาชญา ก.
ย่อมมีผิดฐานฆ่าคนตาย แต่มีเรื่องที่น่าสนใจอยู่บ้างก็คือ

ก. สำคัญเสียไฟฟ้าว่าเป็นคน จึงยิงปืนไปที่เสานั้น โดยตั้งใจจะฆ่าเช่นนั้น มีท่านเมธีบางท่านเห็นว่า ก. ไม่มีผิดทางอาชญาแต่อย่างใด ๆ เลย

แมลิส (Malice)

ในคดีอาชญาบางอย่างที่โจทก์พิสูจน์แต่เพียงเจตนาชั่วร้าย (mens rea) เท่านั้นยังไม่เพียงพอที่จะลงโทษ โจทก์จะต้องพิสูจน์ถึงเจตนาชั่วร้าย (malice) อีกด้วย พูดกันตามหลักแล้ว คำว่า "malice" นี้ เป็นคำศัพท์กฎหมายที่ไม่น่าพอใจและถูกนำไปใช้สำหรับความผิดหลายอย่าง โดยมีความหมายต่าง ๆ กัน จึงเป็นการยากที่จะให้บทวิเคราะห์ศัพท์ที่แน่นอนได้ เพราะฉะนั้นจึงไม่เป็นการง่ายที่จะหาคำในภาษาของเรามาใช้ให้ตรงกับ ความหมาย แต่เพื่อความเข้าใจขอใช้คำ "เจตนาชั่วร้าย" สำหรับคำ "malice" แต่อย่างไรก็ดีขอให้จำไว้ว่า "malice" นี้มีความหมายหนักแน่นยิ่งกว่า "mens rea" และในคดีแทบทุกเรื่อง malice ย่อมมีอยู่ในความผิดอาชญา ที่ตั้งใจกระทำโดย เนื่อง มา จาก เหตุ ก่อ เจตนา (motive) ที่ไม่ชอบ ตามธรรมดา malice มักจะเป็นความประสงค์โดยตรงที่จะกระทำผิดอาชญา และ ความประสงค์อันนี้ต้องเป็นความประสงค์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือผิดต่อศีลธรรม สรุปความว่า malice นั้น

ก็คือ เจตนาที่กระทำผิดอาชญาประกอบด้วย เหตุก่อ
เจตนาที่ชั่วช้า

นอกจากจะเป็น การ ยาก ที่ จะ หาบทวิเคราะห์ ศัพท์
สำหรับคำ “malice” แล้ว พวกนักกฎหมายยังประดิษฐ์
คิดคำ “เจตนาชั่วร้ายโดยนิตินัย malice in law” และ
“เจตนาชั่วร้ายโดย ปรียาย implied malice” ให้เป็น
การยุ่งยากขึ้นอีก จนท่านอดเจอร์ส (Odgers) หลีกเลียง
ไม่ใช่คำใหม่นี้ เพราะเป็นคำที่มีความหมายไม่แน่นอน
ที่สุด และเป็นคำสมมติขึ้นสำหรับการกระทำซึ่งใน
เบื้องต้นก็ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (unlawful) เสียแล้ว
ซ้ำผู้กระทำก็ไม่มีอำนาจอันชอบด้วยกฎหมายที่จะทำด้วย
แต่ยังมี malice อีกชนิดหนึ่งเรียกว่า malice in fact
คือเจตนาชั่วร้ายโดยแท้จริง ซึ่งท่านผู้พิพากษาศาลสูง
ผู้หนึ่งได้อธิบายว่า เป็นความรู้สึกที่ผิดอันมีอยู่ในใจ
ของผู้ร้าย เพราะฉะนั้น malice in fact หมายความว่า
ความประสงค์ โดยตรงที่ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือ ศีล
ธรรมในการที่จะกระทำผิดอาชญา

ในความผิดฐานประทุษร้ายแก่ชีวิต malice มีความ
หมายอย่างหนึ่ง เช่น ในคดีฆาตกรรม (Murder) จำเลย
จะไม่ต้องรับโทษฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา (Murder)
เว้นแต่จะพิสูจน์ให้เห็นว่า จำเลยได้ฆ่าเขาตายด้วย

เจตนาชั่วร้ายที่คิดขึ้นก่อนโดยแจ้งชัดหรือโดยปริยาย (with malice aforethought, either express or implied) Malice aforethought เป็นคำศัพท์กฎหมาย ซึ่งมีความหมายว่าเจตนาชั่วร้ายซึ่งคิดขึ้นก่อนที่จะกระทำการฆาตกรรม

ในความผิดฐานประทุษร้ายแก่ร่างกาย malice มีความหมายกว้างกว่า malice ในความผิดฐานประทุษร้ายแก่ชีวิต คือ ในคดีทำร้ายร่างกายนั้น โจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่าจำเลยได้มีความมุ่งร้าย (spite or ill-will) ต่อผู้บาดเจ็บ หรือตั้งใจที่จะทำร้ายผู้บาดเจ็บโดยฉะเพาะเจาะจง กฎหมายจะถือว่าจำเลยได้กระทำให้ไปโดยเจตนาชั่วร้าย (maliciously) ถ้าจำเลยรู้หรือควรจะรู้ว่าการที่ตนกระทำให้ไปโดยตั้งใจนั้นอาจจะทำให้ผู้อื่นบาดเจ็บ เช่น ในคดี *R. v. Latimer* (1889) L.R., 17 Q.B.D. 359. ซึ่งพลทหารคนหนึ่งถอดเข็มขัดออกฟาดชายผู้หนึ่ง แต่พะเอิญไปถูกหญิงซึ่งยืนอยู่ใกล้ๆ บาดเจ็บโดยอุบัติเหตุดังนี้ พลทหารผู้นั้นย่อมมีผิดฐานทำร้ายร่างกายหญิงโดยเจตนาชั่วร้าย (maliciously) แต่ข้อที่ว่าพลทหารนั้นไม่มีเจตนาที่จะทำร้ายหญิง หรือไม่มีเหตุผลอันสมควรที่จะหวังว่าหญิงจะถูกเข็มขัดฟาดนั้น ไม่เป็นข้อสำคัญ เพราะการกระทำในเบื้องต้นไม่ชอบ

ด้วยกฎหมายเสียแล้ว แลผู้กระทำไม่มีอำนาจอันชอบ
 ด้วยกฎหมายที่จะทำ แลในคดี *R. v. Ward* (1872.)
 L.R., 1 C.C.R. 356. ซึ่งจำเลยยังป็นขึ้นนัดหนึ่งเพื่อจะ
 ทำให้ ก. ตกใจจะได้ไม่ยิงนก โดยเล็งปืนให้ ก. ยืนนอก
 วิกิทะสุน แต่พะเอิญเรือที่ ก. นั่งมายิงนกนั้นซ้ำลง ก.
 เลยถูกทะสุนป็นจำเลยบาดเจ็บดังนี้ จำเลยมีพิดฐาน
 ทำร้าย ก. บาดเจ็บโดยเจตนาชั่วร้าย เพราะฉะนั้นความ
 คักคนองเพื่อเป็นการสนุกก็อาจจะป็นพิดโดยมีเจตนา
 ชั่วร้าย (malice) ก็ได้ ดังที่ท่านผู้พิพากษาของศาล
 สูงได้กล่าวไว้ในคดี *R. v. Martin* (1827) K.S.C. 137.
 ว่า ถ้าจำเลยให้เด็กเล็ก ๆ รับประทานเหล้ายีน (gin)
 ตั้งขวดเพื่อความสะดวกคนองที่เหี่ยมโหด และเด็กได้ถึง
 แก่ความตายเพราะรับประทานสุรานั้น ท่านจะต้องตัดสิน
 ท้นที่ว่าจำเลยมีความพิดฐานทำให้เขาตาย (Mans-
 laughter) หรือในเรื่องที่ ก. จ้องปืนซึ่งตนรู้แล้วว่ามิ
 ทะสุน บรรจู่อยู่ไปที่ ข. เพื่อต้องการให้ ข. ตกใจ ข.
 ทะโดดเข้าจับปากทะบอกป็น ป็นลั่นโดยอุบัติเหตุถูก
 ข. บาดเจ็บดังนี้ ก. ย่อมมีความพิดฐานทำร้ายร่างกาย
 โดยเจตนาชั่วร้าย

แต่ในความพิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินนั้นตามพระราช
 บัญญัติทำให้เสียทรัพย์สินโดยเจตนาชั่วร้าย (Malicious

Injuries to Property Act 1861.) malice มีความหมาย
 แคบลงมาก เพราะพระราชบัญญัตินี้มีความประสงค์ที่จะ
 ป้องกันแต่ทรัพย์สินเท่านั้น และตามธรรมดาแล้วถ้ามีพระ
 ราชบัญญัติใหม่ให้กำเนิดแก่ความผิดซึ่ง Common Law
 ไม่มีกล่าวถึง ก็จะต้องแปลความผิดในพระราชบัญญัตินั้น
 อย่างเคร่งครัดเฉียบขาด เพราะฉะนั้น malice ในพระราช
 บัญญัติข้างบนนี้ จึงมีความหมายแต่เพียงว่าเจตนาชั่ว
 ร้ายที่จะทำให้อาณาทรัพย์เสียหายเท่านั้น แต่ถ้าโจทก์
 เพียงพิสูจน์ให้เห็นว่า จำเลยมีเจตนาที่จะทำอันตรายแก่
 บุคคลอย่างเดียวนั้นแล้ว ก็ยังไม่พอที่จะลงโทษจำเลย
 ฐานทำให้เสียทรัพย์สิน หรือถ้าโจทก์เพียงแต่สืบว่าจำเลย
 ได้ตั้งใจกระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเนื่อง
 จากการกระทำนั้นเองเป็นเหตุให้ทรัพย์สินเสียหายดังนี้ ก็ยัง
 ไม่พอที่จะลงโทษจำเลยฐานทำให้เสียทรัพย์สินโดยเจตนาชั่ว
 ร้ายตามพระราชบัญญัติได้ เช่นในคดี *R. v. Pembliton*
 (1874.) L.R., 2. C.C.R. 119. ซึ่งจำเลยมีเจตนาจงใจที่
 จะขว้าง ก. แต่พะเอิญก้อนหินพลาดไปถูกตะเกียงตาม
 ถนนแตกดังนี้ จำเลยไม่มีผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินโดย
 เจตนาชั่วร้ายตามพระราชบัญญัติที่กล่าวไว้ข้างต้น เพราะ
 จำเลยมีแต่เจตนาที่จะทำร้าย ก. เท่านั้น ตะเกียงแตก
 โดยอุบัติเหตุ แต่ถ้าจำเลยตั้งใจจะขว้างตะเกียงให้แตก

แต่พะเอิญพลาดไปถูกกระจกหน้าต่างบ้านของ ก. แตก
 ดังนี้ จำเลยมีพื้นฐานทำให้เสียทรัพย์ เพราะจำเลยได้
 มีเจตนาชั่วร้ายที่จะทำอันตรายต่อ “ทรัพย์” แล้ว ถึงแม้จะ
 เป็นทรัพย์คนละอย่างกับที่จำเลยตั้งใจไว้ก็ดี จำเลยยังคง
 มีความผิดอยู่นั่นเอง แต่หลักนั้นมข้อยกเว้น คือ ถ้า ก. อยู่
 ในห้องเอาหน้าชิดกระจกหน้าต่างแล้วมองมาทางถนน ข.
 ตั้งใจจะทำร้าย ก. จึงเอาก้อนอิฐขว้างไปที่ ก. ถูกกระจก
 แตกเช่นนั้น ข. มีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์โดยเจตนา
 ชั่วร้าย เพราะเหตุว่า ข. จะทำร้าย ก. โดยไม่ให้กระจก
 ที่คั่นกลางแตกไม่ได้ แต่ถ้า ก. ยืนฟังกระจกอยู่หน้า
 รั้วขายของ ข. ตั้งใจจะทำร้าย ก. จึงเอาก้อนอิฐขว้าง
 ไปที่รั้วระ ก. แต่พลาดไปถูกกระจกแตกดังนี้ ข. บางที
 อาจจะมีพื้นฐานทำให้เสียทรัพย์ก็ได้ เพราะ ข. มีความ
 ประมาทอย่างยิ่งแลควรจะรู้ว่าเกรที่ขว้างไปนั้นอาจจะทำ
 ให้กระจกแตกแน่ๆ หรือในเรื่องที่คนขายนมสดเอาน้ำ
 ปนลงไป ในนมของนายจ้างโดยประสงค์จะให้นมมีมาก
 ขึ้นเพื่อตนจะได้ขายเอากำไรเป็นพิเศษ คนขายนมมีผิด
 ฐานทำให้เสียทรัพย์ของนายจ้าง หรือในคดีที่จำเลยทำ
 ทรัพย์เขาเสียหาย พอสมควร แก่เหตุโดยจำเลยเข้าใจว่า
 ตนมีสิทธิที่จะทำได้ เช่น รัฐบาลทำสัญญาให้บริษัทหนึ่ง
 เข้าที่สาธารณะเพื่อสร้างโฮเต็ล แต่ที่นั้พวกราษฎรได้เคย

ใช้สำหรับตากอวนตากปลา มาตั้ง ๖๐ ปี แต่พวกราษฎรไม่ทราบพากันมาพังรั้วที่บริษัทนั้นไว้สำหรับทำการก่อสร้างเพื่อเข้าไปตากอวนดังที่เคยมีสิทธิอยู่ และการที่พวกราษฎรได้ทำไปก็พอสมควรแก่เหตุ พวกราษฎรยังไม่มีผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ เพราะเขาทำไปโดยอาศัยสิทธิที่เคยมีอยู่ แต่ถ้าพวกราษฎรทำไปเกินกว่าเหตุเช่นเอารั้วของเขาไปทิ้งทะเลเสียด้วยดั่งนี้แล้ว ก็ย่อมมีผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ (ดูคดี *R. v. Clemens and others* (1898) 1. Q.B.D. 556.)

ความตั้งใจพิเศษและความรู้สึกลึกซึ้ง

(Special intent and guilty knowledge)

มีความผิดบางชนิดที่กฎหมายต้องการเจตนา หรือความตั้งใจพิเศษจึงจะลงโทษผู้กระทำผิด และการที่จะวินิจฉัยความตั้งใจพิเศษนี้ จะต้องคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมทั่วไป เช่นวิธีการที่จำเลยกระทำ เวลาและสถานที่ๆ จำเลยเลือกเพื่อกระทำผิด และเหตุก่อเจตนาที่ชักจูงใจให้จำเลยกระทำผิดตั้งนี้เป็นต้น เช่น ในคดีที่โจทก์ฟ้องหาว่าจำเลยทำให้เขาบาดเจ็บโดยเจตนาให้ถึงสาหัส (wounding with intent to do grievous bodily harm) ศาลจะต้องพิจารณาหาคำสาปแช่งที่โจทก์ใช้ ลักษณะบาดเจ็บและถูกทำร้ายตอนที่สำคัญหรือไม่ และใน

เรื่อง Burglary คือความผิดฐานเข้าไปในเคหะสถานใน
เวลาค่ำคืนเพื่อกระทำความผิด Felony โจทก์จะต้อง
พิสูจน์ว่าจำเลยได้เข้าไปในเคหะสถาน ด้วยความตั้งใจ
ที่จะกระทำความผิด Felony เพราะฉะนั้นถ้าจำเลย
เข้าไปในเคหะสถานเพื่ออาศัยพักนอน หรือเพื่อดู
หนังสือของเจ้าบ้าน ก็ไม่เรียกว่าจำเลยตั้งใจกระทำความผิด
Felony

ในคดีที่ผู้โดยสารถไฟชั้นที่ ๓ ไปนั่งชั้นที่ ๑ หรือใช้
ตั๋วผิดวัน โจทก์จะต้องพิสูจน์ว่าผู้โดยสารนั้นมีเจตนา
ทุจริตคิดจะฉ้อโกง และในคดีฉ้อโกง (obtaining goods
by false pretences) โจทก์จะต้องพิสูจน์ว่าคำที่จำเลย
กล่าว หลอกลวง นั้น จำเลย รู้อยู่แก่ใจ แล้วว่าเป็น คำเท็จ
ทั้งสิ้น

ในคดีที่จำเลยใช้ธนบัตรปลอมหรือเงินตราปลอม
โจทก์จะต้องพิสูจน์ว่าจำเลยรู้อยู่แล้วว่า ธนบัตรหรือเงิน
ตราที่จำเลยใช้นั้นเป็นของปลอม และในเรื่องรับของโจร
โจทก์จะต้องสืบว่าจำเลยรับของร้ายนั้นไว้ โดยรู้สึกลึกซึ้ง
ของที่เขาลักมา

แต่ในความผิดฐาน Bigamy โจทก์ไม่จำเป็นต้อง
พิสูจน์ว่าจำเลยแต่งงานครั้งที่ ๒ จำเลยรู้อยู่แล้วว่ามี

ของจำเลยยังคงมีชีวิตอยู่ เพราะฉะนั้นถ้าจำเลยเชื่อโดย
 สุจริตว่าสามีตาย ก็เป็นเหตุให้จำเลย แก้วตัว หลุดพ้นจาก
 ความผิดอาชญาได้เหมือนกัน เช่น ในคดี *R. v. Tolson*
 (1889) L. R., 23 Q. B. D. 168. ซึ่งข้อเท็จจริงได้
 ความว่าเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ค.ศ. ๑๘๘๐ จำเลยแต่ง
 งานกับ Tolson และเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ค.ศ. ๑๘๘๑
 Tolson ละทิ้งจำเลยๆ และบิดาจำเลยได้ช่วยกันสืบเสาะ
 หา Tolson และได้ทราบจากพี่ชายใหญ่ของ Tolson
 กับรายงานต่างๆ ไปว่าเรือที่ Tolson ไปนั้นแตกกลาง
 ทะเล คนตายหมด ครั้นวันที่ ๑๐ มกราคม ค.ศ. ๑๘๘๓
 จำเลยเข้าใจโดยเชื่อว่าตนเป็นแม่หม้ายได้แต่งงานกับ
 ชายอื่นต่อไป ในเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๘๘๓ Tolson
 กลับมา ศาล Assize ตัดสินว่าจำเลยมีผิดฐาน Bigamy
 ให้จำคุก ๑ วัน แต่ท่านผู้พิพากษาได้ state a case มา
 ยังศาล Crown Cases Reserved และผู้พิพากษา ๕ นาย
 เห็นว่า ถ้าตัดสินของศาล Assize ผิด ควรยกฟ้อง อีก
 ๕ นายเห็นว่าศาลล่างตัดสินถูกแล้ว ในที่สุดตัดสินตาม
 ความเห็นข้างมาก และเหตุที่ยกฟ้องก็เพราะเห็นว่าการ
 กระทำของจำเลยไม่มี mens rea จำเลยได้กระทำไปโดย
 ข้อและมีเหตุผลอันสมควรอย่างเช่นวิญญูชนจะพึงคิด

เห็นว่าสามจำเลยได้จมน้ำตายจริง เพราะฉะนั้นจำเลยจึงไม่มีความผิดตามหลักสุภาษิตลาตินว่า "Actus non facit reum nisi mens sit rea" ฝ่ายพวกที่เห็นว่าจำเลยควรมีผิดก็อ้างเหตุว่าจะเป็นอันตราย ถ้ายอมให้จำเลยนำสืบข้อแก้ตัวได้

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยความผิดที่ไม่ต้องมีเจตนาร้าย (Mens rea)

ตามธรรมดาแล้ว ผู้ที่ควรได้รับอาชญากรรมต่อเมื่อผู้นั้นกระทำโดยเจตนาร้าย (mens rea) แต่มีความผิดบางชนิดที่กฎหมายลงโทษผู้กระทำโดยไม่ต้องคำนึงถึง mens rea ของผู้กระทำ เช่น

ในเรื่อง ความเดือดร้อนรำคาญทั่วไป (Public Nuisance) ผู้ก่อให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนไม่จำเป็นจะต้องมี mens rea ที่จะทำความรำคาญ เพียงแต่ผลแห่งการกระทำเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนรำคาญแล้ว ผู้ก่อความรำคาญจะต้องรับผิดทางอาชญา และในความผิดชนิดนี้ ถ้าลูกจ้างได้ไปกระทำความเดือดร้อนรำคาญในขณะที่ทำงาน ภายในขอบเขตต์ของนายจ้างฯ จะต้องรับผิดทางอาชญาด้วยโดยมิพักต้องคำนึง

ถึงว่าการกระทำนั้นเป็นการฝ่าฝืนคำสั่งของนายจ้าง หรือ
 นายจ้างไม่ทราบถึงการที่ลูกจ้างได้กระทำไป (ดูคดี
R. v. Stephens (1866) L.R., 1 Q.B.D. 702) และใน
 กรณีเช่นนี้ไม่จำเป็นจะต้องสืบถึง mens rea ของผู้
 กระทำผิด

ในเรื่องผู้ใดขายสุราให้แก่พลตำรวจซึ่งกำลังทำการ
 ตามหน้าที่ ผู้นั้นย่อมมีผิด และนายจ้างของผู้ขายจะต้อง
 รับผิดชอบทางอาชญาด้วยเหมือนกัน เว้นแต่ผู้ขายจะไม่มี
 เหตุที่ควรทราบว่าพลตำรวจนั้นกำลังทำการตามหน้าที่ เช่น
 พลตำรวจนั้นถอดเสื้อเครื่องแบบประจำการออกเสีย ดังนั้น
 ผู้ขายหรือนายจ้างยังไม่มีผิด (ดูคดี *Sherras v. De Rutzen*
 (1895) 1 Q.B.D. 918) และในกรณีเช่นนี้ไม่จำเป็น
 ต้องสืบถึง mens rea ของผู้ขายสุรา

ในเรื่องที่ลูกจ้างขายสุราปล่อยให้ผู้ที่เข้ามาับประทาน
 สุราเล่นการพนันกันในร้านขายสุรา นายจ้างจะต้องมีผิด
 ทางอาชญา และโจทก์เพียงแต่สืบอย่างเดียวว่าได้มีการ
 เล่นพนันในร้านขายสุราจริงเท่านั้นก็พอลงโทษนายจ้าง
 และลูกจ้างได้

ในเรื่องที่ลูกจ้างของเจ้าของหนังสือพิมพ์โฆษณาขอ
 ความหมิ่นประมาทผู้อื่น เจ้าของหนังสือพิมพ์จะต้องรับ

ผิดทางอาชญาด้วย [ดู Lord Cambell's Libel Act (6 & 7 Vict. c. 96, s. 7)]^(๑)

ในความผิดฐานทำร้ายเจ้าพนักงานตำรวจผู้ซึ่งทำการตามหน้าที่ ถึงแม้จำเลยจะไม่มีทางที่จะทราบว่าผู้ถูกทำร้ายนั้นเป็นเจ้าพนักงานทำการตามหน้าที่ เพราะเขาแต่งกายธรรมดาไม่สวมเครื่องแบบเดิรตรวจท้องที่ จำเลยก็ยังคงมีผิดฐานทำร้ายเจ้าพนักงานผู้ซึ่งทำการตามหน้าที่ (แต่ให้เทียบดูคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๑-๘๐๒ พ.ศ. ๒๔๗๐)

(๑) ตาม ธรรมดาแล้ว นายจ้าง จะไม่ต้องรับผิดชอบทางอาชญาที่ ลูกจ้างได้กระทำไป เช่นคนแจวเรือจ้างรับส่งคนโดยสารท่าเรือล่มเพราะความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง คนโดยสารตาย หรือผู้โดยสารมีความประมาทเลินเล่อเอาขาพิชชะสมาใส่ในยาเป็นเหตุให้คนตายดังนี้ นายจ้างของคนแจวเรือจ้างหรือนายจ้างของผู้โดยสารยังไม่ต้องรับผิดชอบทางอาชญา แต่อาจจะต้องรับผิดชอบในทางแพ่งก็ได้

การที่กฎหมายลงโทษนายจ้างในกรณีดังกล่าวแล้วโดยไม่เหลียวแลถึงหลักที่ว่า “การกระทำที่เป็น ผิดอาชญาจะต้องมี mens rea” นั้นก็เพราะ นายจ้างเป็นผู้ที่ควรดูค้ำหน้าว่าตนไม่จัดหาลูกจ้างที่ควร จะไว้วางใจได้ และไม่หมั่นคอยตรวจระวังลูกจ้างให้ปฏิบัติตามคำสั่ง

นอกจากความผิดของนายจ้างดังกล่าวแล้ว นายจ้างยังต้องรับผิดชอบทางอาชญาที่ลูกจ้างกระทำไปโดยคำสั่งของนายจ้าง ซึ่งเป็นคำสั่งอันชัดแจ้งว่าให้ทำผิดอาชญาหรือเป็นคำสั่งทั่วไปอย่างกว้างๆ ในทำนองที่จะพึงอนุมานได้โดยปริยายว่าอนุญาตให้ลูกจ้าง กระทำการใด ๆ ซึ่ง ถึงแม้ว่าจะเป็น ความผิดอาชญาให้ทำได้ เช่นเจ้าของร้านขายหนังสือสั่งให้ลูกจ้างขายหนังสือแต่ละเอิญหนังสือที่ลูกจ้างขายมีข้อความหมิ่นประมาท นายจ้างย่อมได้ชื่อว่า เป็นผู้โฆษณา (Publication) ข้อความหมิ่นประมาทจะต้องมีผิดด้วย.

คดีระวางอัยการสุพรรณบุรี และนางปั่น ทองสุขโจทก์ นายเล็ก อุบลเขียว นายพอน อุบลเขียว จำเลย ซึ่งโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษฐานฆ่าเจ้าพนักงานทำการตามหน้าที่ ตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๒๕๐ ข้อ ๒ ศาลฎีกาตัดสินว่า โจทก์ไม่มีพยานมาเบิกความว่า จำเลยหรือพวกของจำเลยได้ทราบหรือมีเหตุผลควรจะทราบว่าขณะที่ถึงนั้น ผู้ตายเป็นเจ้าพนักงานและกระทำการตามหน้าที่ จำเลยมีความผิดฐานฆ่าคนธรรมดาตายตามมาตรา ๒๔๕ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๖๕/๒๔๗๓ คดีระวางอัยการนครราชสีมาโจทก์ นายลี นายจัน กับพวกจำเลย ซึ่งโจทก์ฟ้องว่า จำเลยขัดขวางเจ้าพนักงานกระทำการตามหน้าที่ ศาลฎีกาตัดสินว่าพวกเจ้าพนักงานที่ตรเข้าไปในบ้านจำเลยไม่ได้แต่งเครื่องแบบ และไม่ได้ชี้แจงหรือแสดงให้จำเลยทราบว่าตนเป็นเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งมีหน้าที่จะเข้าไปจับกุม ทั้งไม่มีบัตรหมายด้วย เมื่อจำเลยไม่ทราบว่าพวกนั้นเป็นเจ้าพนักงาน จึงได้ขัดขวางแลกกันทาง ไม่ยอมให้เข้าไปในบ้านดังนี้ จำเลยไม่มีผิดฐานขัดขวางและต่อสู้เจ้าพนักงาน)

ในคดีที่ผู้ใด ซึ่งไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย บังอาจหรือเกลี้ยกล่อมพาเด็กหญิงโสดอายุต่ำกว่า ๑๖ ปี ไปจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองโดยมิได้รับอนุญาต จะ

ต้องมีผิดทางอาชญา และเหตุที่เด็กหญิงบอกว่าตนมีอายุเกิน ๑๖ ปี และมีรูปร่างใหญ่โต ดูประหนึ่งว่ามีอายุเกิน ๑๖ ปี และจำเลยก็เชื่อโดยสุจริตว่าเด็กนั้นมีอายุเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ก็ไม่สามารถจะลบล้างความผิดอาชญาอันได้ ผู้กระทำผิดได้กระทำไปโดยเสียเคราะห์ เพราะการกระทำนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย กล่าวคือ เป็นการละเมิดสิทธิของบิดามารดาซึ่งเขามีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายที่จะปกครองบุตรของเขาโดยตนเองจนกว่าจะมีอายุ ๒๑ ปี ถึงแม้เด็กหญิงจะยินยอมไปด้วย ผู้ลักพาที่ยังมีผิดฐานช่วยเหลืออุดหนุนให้เด็กหญิงหนีจากความปกครองอันชอบด้วยกฎหมายของบิดามารดา (ดูคดี *R. v. Prince* (1875) L.R., 2 C.C.R. 154.) แต่ได้มีพระราชบัญญัติลักพา ค.ศ. ๑๘๘๕ ซึ่งบัญญัติความผิดขึ้นใหม่อย่างหนึ่ง คือ ลักพาเด็กหญิงอายุต่ำกว่า ๑๖ ปีไปด้วยความเจตนาจะให้ร่วมประเวณีนั้น ถ้าผู้ลักพาพิสูจน์ได้ว่า ตนมีเหตุผลอันสมควรที่จะเชื่อว่าหญิงนั้นมีอายุเกิน ๑๖ ปีแล้วยังไม่มีผิด เพราะฉะนั้นจะใช้หลักกฎหมายในคดี *R. v. Prince* มาปรับกับคดีลักพาจะผิดไม่ได้

ในคดีที่รับคนวิกลจริตให้เข้าอยู่ในบ้านตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปโดยมิได้รับอนุญาตให้บ้านนั้นเป็นสถานที่โรคจิตต์ ถึงแม้จำเลยจะมีเหตุผลอันสมควรที่จะเชื่อโดยสุจริตว่าคน

ที่เข้ามาอยู่ในบ้านไม่ใช่เป็นคนมีสติวิปลาศ จำเลยก็ยัง
ต้องมีความผิดอาชญาอยู่นั่นเอง (ดูคดี *R. v. Bishop*
(1880) L.R., 5 Q.B.D. 259.)

ในคดีที่ขายสุราให้แก่คนเมา ถึงแม้ผู้ขายจะรู้
หรือไม่รู้ว่าผู้ซื้อนั้นมึนอาการมึนเมาอยู่แล้ว และทั้ง
ผู้ซื้อก็ได้แสดงกิริยาอาการให้เห็นว่ามึนเมา ผู้ขาย
ก็ยังมีความผิดอาชญา

การที่ศาลลงโทษจำเลยโดยโจทก์ไม่ต้องพิสูจน์
mens rea นั้น ก็เพราะเห็นว่าเป็นการยากที่จะหยั่งถึง
เจตนาของบุคคล แต่ถ้าขึ้นบังคับให้โจทก์สืบ mens rea
ด้วยแล้ว พระราชบัญญัติต่างๆ ที่ออกสำหรับความผิด
ที่กล่าวแล้วนี้ก็จะเป้นหมัน

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยความประมาทเลินเล่อทางอาชญา

(Criminal Negligence)

ตามที่ได้กล่าวแล้วว่า ตามธรรมดาเจตนาเป็นองค์
สำคัญในความผิดอาชญาและเจตนาไม่ใช่เกิดจากจิตต์ใจ
ความคิดเห็นอันเป็นผิดโดยตรงแต่อย่างเดียว เจตนา
อาจจะเกิดจากจิตต์ใจความคิดเห็นที่ควรจะถูกตำหนิก็ได้

เหมือนกัน เช่นความประมาทเลินเล่อ หรือขาดความระมัดระวัง เพราะฉะนั้นความผิดอาชญาอาจจะเกิดขึ้น โดยความตั้งใจที่จะกระทำหรือกระทำโดยประมาทเลินเล่อปราศจากความระมัดระวัง

ความประมาทเลินเล่อมีความหมายได้ ๒ อย่าง คือ

(๑) ความเป็นไปแห่งจิตตั้งใจคิดเห็น หรือ

(๒) กิริยาอาการ ที่ เกิด ขึ้น จาก ความเป็นไป แห่งจิตตั้งใจ

ตาม ความ หมาย อย่าง ที่ หนึ่ง ท่านแซลมอนด์ (Salmond) ให้บทวิเคราะห์ว่า ความเป็นไปแห่งจิตตั้งใจที่มีได้พะวงถึงกิริยาอาการและผลที่จะบังเกิดจากกิริยาอาการนั้นตามทางที่ควร แต่พวกนักกฎหมายอังกฤษมักจะวินิจฉัยความประมาทเลินเล่อจากอาการกิริยาภายนอกของบุคคล โดยเหตุนี้ท่านแบรอนอลเดอร์สัน (Baron Alderson) จึงได้อธิบายความประมาทเลินเล่อว่า เป็นการละเลยไม่กระทำการใดๆที่วิญญูชนซึ่งมีความรอบคอบอย่างธรรมดาจะพึงกระทำ หรือกระทำการใดๆ ที่วิญญูชนซึ่งมีความคิดเห็นตามธรรมดาจะพึงละเว้นไม่กระทำ

ท่านออสติน (Austin) แยกความประมาทเลินเล่อออกต่างกันเป็น ๓ ชนิด คือ

(๑) เน็กลิเจนซ์ (Negligence) หมายความว่า

ความเป็นไปแห่งจิตต์ใจของบุคคล ซึ่งละเว้นไม่กระทำการใดๆ โดยมีได้ตั้งใจอันเป็นการฝ่าฝืนต่อหน้าที่ของเขา โดยตรงที่จะต้องกระทำ

(๒) ฮีดเลสเนส (Heedlessness) หมายความว่า ความเป็นไปแห่งจิตต์ใจของบุคคล ซึ่งกระทำการใดๆ แต่มิได้มุ่งหมายต่อผลที่เกิดจากการกระทำนั้น

(๓) แรชเนส (Rashness) หมายความว่า ความเป็นไปแห่งจิตต์ใจของบุคคลซึ่งกระทำการใดๆ อันเขาแลเห็นว่าจะมีผลเกิดขึ้น แต่เขาละมัวตระวังไม่เพียงพอ. การที่แบ่งแยกเช่นนี้ออกจะซึ่งเกินแก่ความต้องการไป และคำว่าประมาทเลินเล่อมักจะหมายความรวมกันทั้ง ๓ ชนิด.

บทที่ ๒

ว่าด้วยความผิดฐานพยายาม

ฐานยุบยั้งเสียมสอนและฐานสมคบ

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยพยายามกระทำความผิด (Attempt)

ตามที่ได้เคยกล่าวไว้แล้วว่า เพียงแต่มีเจตนาร้าย (mens rea) อย่างเดียว ซึ่งยังมีได้แสดงออกโดยกิริยาอาการกระทำอย่างใดแล้ว ตามปกติยังไม่มี ความผิดอาชญา แต่ถ้าได้แสดงเจตนาร้ายออกโดยการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ถึงแม้จะไม่ได้กระทำความผิดจนสำเร็จสมประสงค์ก็มีความผิดฐานพยายาม ต้องรับโทษ เช่น ผู้ร้ายมีเจตนาจะฆ่า ก. ได้ยิงปืนไปที่ ก. แต่ผิด ผู้ร้ายย่อมมีผิดฐานพยายามฆ่า ก. เพราะฉะนั้นการพยายามกระทำความผิดอาชญาก็คือ “ การกระทำที่เป็นขั้นที่ใกล้ชิด เกือบ จะให้ ความ ผิด อาชญา ชะนิด indictable offence ที่ได้ตั้งใจไว้ นั้นสำเร็จสมประสงค์ ” ส่วนแค่นี้จึงจะเรียกว่าเป็นขั้นที่ใกล้ชิดต่อความสำเร็จนั้นไม่มีหลักเกณฑ์วางไว้ตายตัว แต่อย่างไรก็ดีการตระเตรียมก่อนที่จะลงมือกระทำความผิดอาชญาที่ได้ตั้งใจไว้ นั้นยัง

ไม่เป็นความผิดฐานพยายาม เช่น เราตั้งใจจะฆ่าผู้หนึ่ง
 ผู้ใด เราได้ไปซื้อปืนมาและได้ขึ้นรถไฟไปยังที่ ๆ เรา
 หวังว่าจะพบผู้นั้นดังนี้ เรายังไม่มีความผิดฐานพยายาม
 ฆ่าคน แต่ถ้าเราพบผู้นั้น เราได้จ้องปืนไปที่เขา แล
 เอานิ้วมือใส่ไว้ที่ไก เราได้กระทำการส่วนหนึ่งที่ใกล้ชิด
 ต่อความผิดฐานฆ่าคนตาย เรามีความผิดฐานพยายามฆ่า
 คน หรือถ้าเรามีความประสงค์จะฆ่าโดยให้ยาเบื่อรับ
 ประทาน และเราได้คะเนไว้แล้วว่าพอรับประทานยา
 เบื่อของเราหมด ๑๐ ห่อก็จะต้องตาย เราจึงเอายาเบื่อห่อ
 หนึ่งใส่ในอาหารให้รับประทาน ถึงแม้ยาเบื่อห่อเดียวจะ
 ไม่มีพิษทำให้ถึงตายได้ก็ดี เราก็ยังคงมีความผิดฐานพยายาม
 ฆ่าคน แต่ถ้าเพียงไปซื้อไม้ขีดไฟมาเท่านั้นยังไม่พอที่จะ
 ลงโทษฐานพยายามวางเพลิง เพราะการกระทำ (คือการ
 ไปซื้อไม้ขีดไฟ) ยังเป็นการเคลือบคลุมอยู่ และยังไม่ใกล้
 ต่อความสำเร็จที่จะวางเพลิง แต่ถ้าได้ซื้อไม้ขีดไฟอัน
 หนึ่งที่กองฟางเพื่อตั้งใจจะเผาแล้ว ความผิดฐานพยายาม
 วางเพลิงก็เกิดขึ้น ถึงแม้ว่าไม้ขีดนั้นจะดับเสียก่อน
 หรือมีคนมาแย่งเอาไปเสีย หรือขว้างทิ้งเสียเองเพราะ
 มีคนมาพบเข้า ก่อน ฟางไหม้ก็ยังคงเป็นความผิดฐาน
 พยายามวางเพลิงอยู่นั่นเอง สมมติว่า ก. มีเจตนาร้ายที่
 จะวางเพลิงเผาห้องแถวที่เขาอยู่ จึงจัดแจงเอาน้ำมัน

เบนซินราดที่นอนหมอนมุ้งแลเครื่องใช้ในห้องจนเปียก
โชก แต่พะเอิญชาวบ้านที่ใกล้เคียงได้กลิ่นน้ำมันร้อง
เอะอะขึ้น ตำรวจก็ฟังประตูเข้าไปพบ ก. นอนนิ่งอยู่และ
มีกะป๋องน้ำมันเบนซินกับถังยังพบไม้ขีดไฟอยู่ในกระเป๋
เสื้อที่แขวนอยู่ข้างล่าง ดังนี้ ก. ย่อมมีความผิดฐาน
พยายามวางเพลิง เพราะการราดน้ำมันเบนซินกับการที่จะ
เอาไม้ขีดไฟจุดเป็นการกระทำต่อเนื่องใกล้ชิดกันจนรวม
กันเป็นกรรมอันเดียวได้ (ดูคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๔/๒๔๗๕
คดีระวางกรรมอัยการโจทก์ นาย เส็ง หรือ เชื้อ กับ
พวกจำเลย) แต่มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๗/๒๔๗๔ คดี
ระวางอัยการล่าปลิงโจทก์ นายยกขิม แซ่ด่าน จำเลย
ซึ่งได้ความว่าจำเลยใช้ให้ลูกจ้างเปิดน้ำมันก๊าด ๑๐ บ๊
แล้วจำเลยเอาผ้าใส่ในบ๊ที่เปิดนำไปตั้งหลังเรือน พอชน
ไปได้ ๓ บ๊ พวกจำเลยก็ร้องว่าตำรวมา จำเลยก็
ชนกลับไป ต่อมาจำเลยก็ชนน้ำมันนั้นไปอีกแลพวก
จำเลยก็แกล้งบอกว่ามีตำรวมา จำเลยก็ชนน้ำมันกลับ
อีก ศาลฎีกาตัดสินว่า จำเลยยังไม่มีผิดฐานพยายามวาง
เพลิง เพราะจำเลยเพียงแต่เตรียมการจะวางเพลิง
เท่านั้นและเหตุใกล้ชิดอันจะก่อให้เกิดเป็นไฟยังไม่มี (๑)

(๑) ข้อเท็จจริงในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๗/๒๔๗๔ ห่างกว่าข้อเท็จ
จริงในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๔/๒๔๗๕ โดยยังไม่ได้ราดน้ำมันเบนซิน.

และในเรื่องที่จะพิมพ์หนังสือโฆษณาหมิ่นประมาทนั้น ถ้า
เป็นแต่เพียงเก็บรักษาหนังสือนั้นไว้เพื่อประสงค์จะพิมพ์
โฆษณา หรือ เติรทางไปเพื่อประสงค์ จะไปเอาหนังสือ นั้น
ยังไม่มี ความผิดฐานพยายาม แต่ถ้าไปเอาหนังสือ นั้นมา
ได้ ด้วยความตั้งใจจะพิมพ์โฆษณาแล้ว ย่อมมีผิดฐาน
พยายาม

การพยายามกระทำความผิดที่อาจจะเกิดขึ้นไม่ได้ก็
ย่อมมีผิดฐานพยายาม เช่นผู้ร้ายเอามือล้วงลงไปใน
กระเป๋าเปล่าที่ไม่มีอะไรจะให้หยิบฉวยไปได้เลย (ดูคดี
R. v. Ring (1892) K.S.C. 88.) และผู้ร้ายนี้อาจจะมี
ความผิดฐานบังอาจถูกต้องตัว (Assault) ด้วยเจตนา
ที่จะทำผิด Felony ด้วยอีกโสดหนึ่งก็ได้ หรือผู้ร้ายซึ่งมี
เจตนาจะฆ่าได้ ยิงปืนไปที่คนซึ่งอยู่ห่างไกลมากจนกระสุน
บินแล่นไปไม่ถึงคนนั้น ผู้ร้ายก็มีผิดฐานพยายามฆ่าคน
แต่ถ้าผู้ร้ายเข้าใจผิดคิดว่าเสาเป็นคน ผู้ร้ายจึงยิงปืนไป
ที่เสานั้น มีท่านศาสตราจารย์บางท่านเห็นว่า ผู้ร้าย
ยังไม่มี ความผิดฐานพยายามฆ่าคน

ความผิดฐานพยายามตาม Common Law เป็นความ
ผิด Misdemeanour ไม่ว่าความผิดที่พยายามกระทำนั้นจะ
เป็น Felony หรือ Misdemeanour และกฎหมายบัญญัติ
โทษให้ปรับจำขังที่ตรงกับให้ทำงานหนัก (imprison-

ment with hard labour) เว้นไว้แต่จะพยายามกระทำ
ความผิดที่ผิดธรรมดาจึงจะถูกลงโทษจำคุก (penal
servitude) มีกำหนดอย่างสูง ๑๐ ปี แต่มีความผิดฐาน
พยายามบางอย่างที่พระราชบัญญัติฯ ไว้ว่าเป็นความ
ผิด Felony เช่น ความผิดฐานพยายามฆ่าคนตายโดย
เจตนา (Murder)^(๑) และผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษจำคุก
ตลอดชีวิต (penal servitude for life) ความผิดฐาน
พยายามวางเพลิงเผาเคหะสถาน เรือ เหมือง ฯลฯ ความ
ผิดฐานพยายามทำอันตรายต่อความปลอดภัยของผู้โดย
สาธารณะ และความผิดฐานพยายามยิงปืนไปที่คนโดย
เจตนาจะทำให้เขาบาดเจ็บสาหัสเหล่านี้ เป็นต้น

ลักษณะความผิดฐานพยายามก็คือ เป็นการกระทำที่ยัง
ไม่บรรลุถึงจนเป็นความผิดสำเร็จ เพราะฉะนั้นถ้าโจทก์
ฟ้องว่าจำเลยพยายามทำความผิด และจำเลยแก้ตัวว่าได้
ทำความผิดนั้นสำเร็จแล้วเช่นนั้น โจทก์จะต้องฟ้องใหม่
เพื่อจะลงโทษจำเลยสำหรับความผิดที่ทำนั้น เพราะความ
ผิดฐานพยายามได้เลื่อนกลืนเป็นความผิดสำเร็จ แต่ถ้า
โจทก์ฟ้องว่าจำเลยได้กระทำความผิดอาชญาแต่พิจารณาได้ความ
ว่าจำเลยมีผิดฐานพยายาม ศาลลงโทษจำเลยฐานพยายาม
กระทำความผิดได้ โดยไม่ต้องฟ้องและพิจารณาใหม่

(๑) แต่ความผิดฐานพยายามฆ่าตัวตายเป็น Misdemeanour

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยความผิดฐานผู้ยงเสียมสอนให้ผู้อื่นกระทำความผิด

(Incitement)

ผู้ใดผู้ยงเสียมสอนให้ผู้อื่นกระทำความผิดอาชญาชนิด
indictable offence ผู้ยงนั้นมีความผิดและความผิดชนิด
นี้เป็นความผิด Misdemeanour ผู้กระทำความผิดจะต้องถูก
ปรับหรือจำขังที่ตราง (imprisonment) หรือทั้งจำทั้งปรับ
ถึงแม้ผู้ถูกผู้ยงจะปฏิเสธไม่ยอมกระทำความผิดตามที่
ผู้ยงสอนหรือไปกระทำความผิดอย่างอื่นนอกจากที่ได้
บอกไว้ก็ดี ผู้ยงยังคงมีความผิดอยู่คนเดียว แต่ถ้าผู้ถูก
ผู้ยงยอมกระทำความผิดตามที่ผู้ยงและ ความผิดนั้นเป็น
ความผิด Felony แล้ว ผู้ยงยังมีความผิดหนักขึ้น
คือ มีความผิดฐานเป็นผู้สมรู้ก่อนเกิดเหตุ (Accessory
before the fact) แต่ถ้าความผิดที่ผู้ถูกผู้ยงกระทำความ
เป็นความผิด Misdemeanour ผู้ยงก็มีความผิดฐาน
เป็นตัวการ (Principal)

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยการสมคบ (Conspiracy)

ความผิดฐานสมคบคือ บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปได้
ตกลงจะกระทำการอันมิชอบด้วยกฎหมายหรือกระทำการ

ที่ชอบด้วยกฎหมายแต่โดยใช้วิธีที่มีชอบด้วยกฎหมาย
ความผิดฐานสมคบเป็นความผิด Misdemeanour และ
ต่างกับพยายาม กระทำผิดและยุยงเสื่อมสอนให้เขา
กระทำผิดในข้อที่ว่าความผิดที่สมคบกันนั้นไม่จำเป็นต้องเป็น
ความผิดชนิด indictable offence แต่เหมือนกับพยายาม
กระทำผิดและยุยงเสื่อมสอนให้เขากระทำผิดในข้อที่ว่า
ความผิดที่สมคบกันนั้นแม้จะเป็นความผิดที่อาจเกิดขึ้น
ไม่ได้เช่นสมคบกันฆ่าคน ซึ่งความจริงคนนั้นได้ตาย
เสียแล้ว ผู้สมคบก็ยังคงมีความผิด

ความผิดฐานสมคบนี้มีข้อสำคัญที่ควรสังเกต ๓ ข้อ
คือ (๑) ความตกลง (๒) บุคคลที่ตกลง (๓) วัตถุประสงค์ที่ตกลง

(๑) ความตกลง

ความตกลงต้องแสดงออกโดยวาจาหรือกิริยาท่าทาง
เพียงแต่ตกลงอยู่ในใจเท่านั้นยังไม่เพียงพอ แต่ถ้าทั้ง ๒
ฝ่ายได้ตกลงกันแล้ว ถึงแม้จะยังมีได้ลงมือกระทำความผิด
หรือยังมีได้ตกลงกันในเรื่องวิธีการที่จะดำเนินการให้ความผิด
เป็นผลสำเร็จขึ้น ผู้ที่ตกลงก็มีความผิดฐานสมคบ เช่น
ถ้าทั้ง ๒ ตกลงจะมาตัวตายด้วยกัน แต่เกิดกลัวความตาย
ขึ้นมาจึงไม่ได้ลงมือกระทำหรือหาวิธีที่จะฆ่าตัวเอง คู่รัก
ทั้ง ๒ ก็มีความผิดฐานสมคบกันฆ่าตัวตาย มีปัญหาที่

นำคิดว่าถ้าผู้สมคบฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมิได้มีความประสงค์ที่จะกระทำความผิดด้วยเลย แต่แก้มืดตกลงด้วยเพื่อจะต้องการเงินเช่นนั้น ผู้หนึ่งจะมีความผิดฐานสมคบหรือไม่ ปัญหา^๕นี้ ยังไม่มี คำพิพากษา วินิจฉัยไว้เป็น บรรทัดฐาน แต่ผู้สอนเห็นว่าน่าจะมีความผิดฐานสมคบ เพราะ ได้มีการตกลงแสดงออกต่อกันแลกันแล้ว

ความผิดฐานสมคบนี้ไม่จำเป็นจะต้องทราบตัวเจ้าทุกข์ เช่น ก. กับ ข. สมคบกันจะฉ้อโกงผู้ใดผู้หนึ่งซึ่งจะมาทำการติดต่อกับ ก. แล ข. ดังนี้ ก. กับ ข. มีความผิดฐานสมคบ

(๒) บุคคลที่ตกลง

บุคคลที่ตกลงต้องมีตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป เพราะฉะนั้นคนเดียวจะสมคบกันไม่ได้ โดยเหตุนี้สามัมภรรยาถ้าสมคบกันกระทำความผิด ก็ยังไม่มีความผิดฐานสมคบ เพราะกฎหมายถือว่าสามัมภรรยาเป็นคน ๆ เดียวกัน แต่ถ้ามีคนอื่นแซกแซงเข้ามาสมคบด้วย ทั้งหมดย่อมมีความผิดฐานสมคบ

ถึงหากว่าการสมคบนี้จะต้องมีบุคคลตั้งแต่ ๒ ขึ้นไปก็ดี แต่ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องนำตัวผู้สมคบทั้ง ๒ คนมาฟ้องด้วยกัน โจทก์อาจจะฟ้องผู้สมคบคนเดียวก็ได้ว่ากระทำความผิดฐานสมคบกับผู้อื่นซึ่งยังจับตัวไม่ได้หรือ

ตายไปแล้วหรือโจทก์ไม่รู้จักตัว แต่ผู้สมคบทั้งหลาย ไม่จำเป็นต้องรู้จักตัวกันทุก ๆ คนถ้าผู้สมคบเหล่านั้นมี หัวหน้าร่วมและปฏิบัติการตามคำสั่งของหัวหน้านั้น นอก จากการกระทำหรือถ้อยคำของผู้สมคบคนใดคนหนึ่ง ย่อมเป็นพยานหลักฐานที่จะยืนยันผู้สมคบคนอื่น ๆ ถ้ามี ผู้สมคบแต่เพียง ๒ คนศาลจะปล่อยคนหนึ่งก็ต้องปล่อย อีกคนหนึ่งด้วย ถึงแม้คนที่กล่าวหลังนี้จะให้การรับ สารภาพความผิดก็จะลงโทษไม่ได้ดังหลักที่ได้กล่าวแล้ว ข้างต้นว่าคนเดียวจะกระทำการสมคบไม่ได้

(๓) วัตถุประสงค์ที่ตกลง

วัตถุประสงค์ที่ตกลงกันนั้นจะต้องเป็นวัตถุประสงค์ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (unlawful)

คำว่า “ไม่ชอบด้วยกฎหมาย” เป็นคำกว้างมาก เช่น สมมติว่า ก. ไปซื้อของเขาโดยไม่ตั้งใจจะชำระราคาค่า ของนั้น ตามกฎหมายอังกฤษ ก. ยังไม่มีความผิด อาชญาอย่างใดเลย (แต่ให้สังเกตกฎหมายลักษณะ อาชญามาตรา ๓๐๕) แต่ถ้า ก. สมคบกันกับ ข. หรือ คนอื่น ๆ อีกเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการที่จะไป ซื้อของเขาโดยไม่ตั้งใจจะชำระราคาค่าของให้แก่ผู้ขาย ตั้งนั้น ก. และ ข. ย่อมมีความผิดฐานสมคบ โดยเหตุ

นี้วัตถุ ประสงค์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงแยกออกเป็น
ประเภทต่าง ๆ ดังนี้ คือ

(ก) ความตกลงที่จะกระทำความผิดอาญาทั้งหลาย
เช่น สมคบกันจะลักทรัพย์หรือสมคบกันยืมเสื้อมสอน
ให้ผู้อื่นเขาทำการลักทรัพย์ ถึงแม้ว่าการลักทรัพย์นั้นถ้า
ผู้สมคบทำคนเดียวแล้วอาจจะไม่มีความผิด เช่น ผู้สมคบ
เป็นภรรยาของเจ้าทรัพย์เป็นต้น แต่เมื่อเกิดมีพรรคพวก
สมคบกับภรรยาเขาไปลักทรัพย์ของสามีแล้ว ย่อมมี
ความผิดฐานสมคบ

(ข) ความตกลงกระทำความผิดฐานละเมิดอันชั่ว
ร้ายหรือทุจริตฉ้อโกง (malicious or fraudulent) แต่
มีบางท่านเห็นว่า เพียงแต่ตกลงกระทำความผิดฐานละเมิด
เท่านั้น ก็ควรมีความผิดฐานสมคบ และไม่จำเป็นจะ
ต้องเป็นความผิดฐานละเมิดที่ชั่วร้ายหรือทุจริตฉ้อโกง
ความเห็นนี้ออกจะมีน้ำหนักน้อย แลควรจะจำกัด
เฉพาะแต่ความตกลงกระทำความผิดฐานละเมิดอันชั่ว
ร้ายหรือทุจริตฉ้อโกงเท่านั้นจึงจะเป็นความผิดฐานสมคบ
เช่น บุคคลหลายคนตกลงกันโดยสุจริตดีรผ่านที่ของผู้
อื่นโดยเข้าใจว่าตนมีสิทธิทางดีรดั้งนี้ ยังไม่มีความผิด
ฐานสมคบกันบุกรุก เพราะความผิดฐานละเมิดนี้ยังไม่
เข้าเกณฑ์ที่เรียกว่าชั่วร้ายหรือทุจริตฉ้อโกง (malicious

or fraudulent) แต่ความผิดฐานละเมิดที่ชั่วร้ายแฉะ
ทุกจริตฉ้อโกงมีตัวอย่างดังนี้ เช่น สมคบกันแก่งแย่งความ
อาชญาซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำผิดอาชญาเลยหรือ
สมคบกันให้ได้รับหนังสือเดินทางโดยเอาคำเท็จขึ้นมา
กล่าวหลอกลวงหรือผู้เป็นหุ้นส่วนสมคบกันฉ้อโกงทรัพย์
สมบัติของหุ้นส่วนซึ่งการฉ้อโกงนั้นยังไม่เป็นความผิด
อาชญา หรือสมคบกันละเมิดลิขสิทธิ์ โดยเอาหนังสือ
ของเขาไปพิมพ์จำหน่าย

(ค) ความตกลงกระทำผิดสัญญา ซึ่งตามปกติ
การฉ้อเป็นเหตุให้ประชาชนได้รับความเสียหาย เช่น ใน
คดี *Vertue v. Lord Clive* (1779) K.S.C. 401. ซึ่ง
ข้อเท็จจริงได้ความว่ามีนายทหารประมาณเกือบ ๒๐๐ นาย
ซึ่งประจำการอยู่ที่ประเทศอินเดีย ไม่พอใจในการที่จะ
ลดเงินค่าจ้างพิเศษ จึงพร้อมใจตกลงกันหยุดงานแล
ยื่นใบลาขอออกจากประจำการทั้งหมดดังนี้ นายทหาร
คนใดคนหนึ่งที่อยู่ในจำพวกนั้นย่อมมีความผิดฐานสมคบ
เพราะการกระทำเช่นนี้อาจจะเป็นเหตุให้ประชาชนเสีย
หายได้ กล่าวคือ อาจจะทำให้พวกอินเดียก่อการจลาจล

(ง) ความตกลงกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง (ซึ่ง
ไม่เหมือนกับที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น) ที่ไม่เป็นการผิด
ต่อกฎหมายเลย แต่เป็นการที่ผิดอย่างร้ายแรงต่อศีล

ธรรมอันดี หรือเป็นการที่ทำให้ประชาชนได้รับความ
 เสียหายมากที่สุด ผู้ตกลงมีผิดฐานสมคบ เช่น สองคน
 สมคบกันเกล้งโอให้เสียงดังในเวลาพระเทศน์ เพื่อไม่
 ให้คนฟังเทศน์ได้ยิน สมคบกันให้ความสะดวกรถการ
 ลักพาหญิง สมคบกันดั่งมาแข่งเพื่อให้ผู้ที่สมคบอีกฝ่าย
 หนึ่งได้ชนะการพนันกับบู้กเมกเกอร์ (book-maker)
 สมคบกันเกล้งทำเสียงอื้อฉาวในโรงละคร สมคบกัน
 เกล้งบอกราคาของในตลาดเท็จ สมคบกันชักชวนให้
 โจทก์ในคดีอาชญาขาดนัด สมคบกันค้าขายหรือไม่ค้
 ขายสิ่งใด ๆ เพื่อทำให้ภาษีอากรของรัฐบาลลดน้อยลง
 สมคบกันบอกตำรวจในข้อที่ผิด สมคบกันรับใช้เงินค่า
 ประกันตัวจำเลยต่อนายประกัน สมคบกันให้หญิงที่มั่งมี
 ออกจากความปกครองของบิดามารดาแต่งงานกับพวก
 ของตน และตามกฎหมาย Common Law โบราณ ลูก
 จ้างสมคบกันไม่ทำการทำงานให้แก่นายจ้างต่ำกว่าค่าจ้างที่พวก
 ลูกจ้างกำหนดกันไว้ แต่ถ้การกระทำนี้เพื่อประโยชน์
 จะป้องกันการค้าขาย (in restraint of trade) แล้วยัง
 "ไม่มีความผิด เช่น ในคดี Mogul Steamship Co.
 v. McGregor, Gow & Co. (1892) 61 L.J., Q.B. 295.
 ซึ่งจำเลยเป็นเจ้าของเรือเดินทะเลระหว่างประเทศจีนแล
 ยุโรปมีความประสงค์จะตัดตอนรับขนใบชาแต่ผู้เดียว

เพื่อตนจะได้ขึ้นราคาค่าระวางตามชอบใจ จึงจัดตั้งสมาคม
ขึ้นและประกาศต่อพวกพ่อค้าส่งของว่า ถ้าผู้ใดส่งใบชา
มาลงเรือของพวกสมาชิกแห่งสมาคมนี้จะได้รับเงินค่า
นายหน้าร้อยละ ห้าของค่าระวาง ฝ่ายโจทก์ซึ่งเป็น
เจ้าของเรือเคิร์ททะเลแข่งขันกับจำเลยเหมือนกัน ถูก
จำเลยเกลี้ยกล่อมไม่ให้ได้รับสิทธิแลประโยชน์ในการเป็น
สมาชิก โจทก์ได้รับความเสียหายดังนี้ ศาลตัดสินว่า
การที่จำเลยจัดตั้งสมาคมขึ้นก็เพื่อประโยชน์ที่จะดำเนิน
การค้าขายให้มาอยู่ในมือของตนแต่ผู้เดียวแลไม่มีเจตนา
ที่จะทำให้การค้าขายของโจทก์ล่มจม เพราะฉะนั้น
การกระทำของจำเลยยังไม่เป็นการกระทำที่มีชอบด้วย
กฎหมาย จำเลยยังไม่มี ความผิดฐานสมคบ แต่ถ้าจำเลย
ได้ใช้วิธีใดวิธีหนึ่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น คอยขัด
ขวางไม่ให้พวกพ่อค้าส่งของนำใบชามาลงเรือโจทก์โดย
ใจสมัครแล้ว จำเลยย่อมมีความผิดฐานสมคบ บัดนี้เป็น
ที่ตกลงแล้วว่า ถ้าผู้ขอสมคบกันจะไม่ขึ้นราคาของระวาง
กันเองในการขายทอดตลาด และตกลงแบ่งของที่ซื้อไว้
โดยราคาต่ำ ผู้ขอ ยังไม่มีความผิดฐานสมคบ (ดูคดี

Rawlings v. General Trading & Co. (1921) L.R.,

1 K.B. 635.) แลกิจการใดที่รวมกันทำสำหรับพาณิชย์

บายแล้ว ยังไม่เป็นความผิดฐานสมคบ เว้นแต่กิจการนั้นเองจะเป็นความผิดอาชญา

แต่มีปัญหาที่น่าคิดอยู่เรื่องหนึ่งคือ ถ้าเราสมคบกันทำเสียงเอะอะเพื่อรบกวนคนเจ็บซึ่งอยู่ห้องใกล้กับเรา เราจะมีความผิดฐานสมคบหรือไม่ ปัญหานี้ยังไม่มีใครวินิจฉัยให้แตกหักลงไป

การที่กฎหมายทั้งคำว่า “ไม่ชอบด้วยกฎหมาย” ทั่วไปกว้างๆ เช่นนี้ก็เนื่องจากในสมัยนั้นการตำรวจยังไม่มีเพียงพอที่จะป้องกันพวกกระทำผิดซึ่งกฎหมายเห็นว่าเป็นอันตรายมาก โดยเหตุนี้กฎหมายจึงพร้อมที่จะรับวินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดฐานสมคบ ท่านผู้พิพากษา Fitzgerald ได้กล่าวไว้ว่า “กฎหมายว่าด้วยความผิดฐานสมคบนี้เป็นกึ่งก้านอันหนึ่งของธรรมศาสตร์อังกฤษซึ่งต้องระวังรักษาอย่างเคร่งครัด แต่ทั้งนี้ยังไม่เคยใช้กฎหมายนี้เกินกว่าขอบเขตที่แท้จริง” เมื่อหลักกฎหมายมีอยู่กว้างเช่นนี้ การสืบพยานก็ย่อมกว้างไปด้วย เนื่องจากเป็นการยากที่จะหาประจักษ์พยานที่รู้เห็นในเวลาและผู้สมคบได้ตกลงกัน เพราะผู้สมคบจะต้องแอบตกลงกันโดยรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องหาพยานประพจน์เหตุแวดล้อมกรณี และเมื่อผู้สมคบได้ตกลงกันแล้วกฎหมายถือว่าผู้สมคบแต่ละฝ่ายเป็นตัวแทนซึ่งกันและกันช่วยเหลือกระทำการ

มุ่งไปยังจุดที่หมาย กฎหมายจึงใช้หลักตัวการตัวแทนและ
ยอมรับวินิจฉัยการกระทำหรือถ้อยคำของพวกเขา สมคบคน
หนึ่งมายันเอาผิดแก่อีกคนหนึ่งได้ แต่ทั้งนี้ขอให้เข้าใจว่า
การกระทำนั้นย่อมไม่เกินกว่าวัตถุประสงค์ที่ได้ตกลงกัน
ไว้ เช่น สมคบกันไปลักทรัพย์ แต่ผู้สมคบไปฆ่าเขา
ตายดังนี้ การฆ่าเป็นการกระทำนอกวัตถุประสงค์ที่ตกลง
ศาลไม่รับพิจารณาคดีเข้าวินิจฉัยกับผู้สมคบในเรื่องลัก
ทรัพย์ และการกระทำภายหลังวัตถุประสงค์สำเร็จแล้ว
ศาลก็ไม่รับไว้ วินิจฉัยในสำนวนเหมือนกัน เช่น การ
แบ่งทรัพย์ภายหลังการลักทรัพย์

ถึงหากว่าผู้สมคบจะยังไม่ได้ลงมือกระทำการใดๆ ที่
มุ่งหมายไว้ก็ดี ความผิดฐานสมคบก็เป็นความผิดสำเร็จ
ในทันทีที่ผู้สมคบได้ตกลงกัน เพราะฉะนั้นถ้าผู้สมคบ
ได้กระทำความผิดที่ได้ตกลงกันไว้นั้นจนสำเร็จสม
ประสงค์แล้ว ความผิดฐานสมคบก็หาเคลื่อนกลืนเข้าไป
ในความผิดอันนั้นไม่ แต่ถ้าโจทก์ฟ้องจำเลยว่ากระทำ
ผิดฐานสมคบแล้ว ผู้พิพากษามักไม่ค่อยจะปล่อยให้
โจทก์นำสืบถึงการกระทำผิดสำเร็จมาประกอบข้อหาของ
โจทก์ เพราะเห็นว่าเป็นการไม่ยุติธรรมต่อจำเลย

บทที่ ๓

ว่าด้วยเหตุอันควรยกเว้นอาชญา

ตามที่เคยกล่าวไว้แล้วว่า mens rea เป็นหลักสำคัญแห่งความผิดอาชญา ถ้าการกระทำใดปราศจาก mens rea ตามธรรมดาแล้ว การกระทำนั้นยังไม่ใช่ผิดทางอาชญา เช่น ในขณะที่เห็นว่ามีคนของเราไปปิดหน้าต่างของผู้อื่นโดยมิได้ตั้งใจเป็นเหตุให้ผู้อื่นล้มคอหักตายดังนี้ เรายังไม่มีผิดทางอาชญา

ท่านแบล็กสโตน แยกเหตุอันควรยกเว้นอาชญาออกเป็นดังนี้ คือ

- (๑) กรรมที่ขาดเจตนา
- (๒) กรรมที่เจตนามิได้มุ่งหมาย
- (๓) เจตนาถูกบังคับกดขี่ให้กระทำ

ส่วนที่ ๑

ว่าด้วยกรรมที่ขาดเจตนา

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยผู้เยาว์

กฎหมายอาชญาแบ่งผู้เยาว์ออกเป็น ๓ ขนาด คือ
ขนาดที่ ๑ เด็กอายุต่ำกว่า ๗ ปี กฎหมายสันนิษฐาน

เด็ดขาด (irrebuttable presumption คือ ความสันนิษฐานที่ไม่ยอมอนุญาตให้นำพยานมาสืบหักล้าง) ว่าไม่มี mens rea เลย ถ้าไปกระทำผิดอาชญาอย่างใดๆ เช่น ไปฆ่าเขาตาย กฎหมายก็ไม่ลงโทษ ในคดี *Marsh v. Loader*, 14 C.B., N.S. 535. ซึ่งเด็กอายุ ๖ ขวบกระทำผิดอาชญา และจำเลยเป็นผู้ไปจับมากักขัง จำเลยต้องใช้ค่าเสียหายให้แก่เด็กนั้น แต่ผู้ปกครองเด็กมีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายที่จะเขียนคำสั่งสอน ถ้าเด็กนั้นสามารถพอที่จะเข้าใจความได้

ขนาดที่ ๒ เด็กอายุตั้งแต่ ๗ ขวบถึง ๑๔ ขวบกฎหมายสันนิษฐานไม่เด็ดขาด (rebuttable presumption คือ ความสันนิษฐานที่ยอมอนุญาตให้นำพยานมาสืบหักล้างได้) ว่ายังไม่สามารถที่จะมี mens rea เพราะเป็นผู้ยังไม่รู้ดีชั่ว แต่มีข้อยกเว้นอยู่อย่างหนึ่ง คือ เด็กอายุต่ำกว่า ๑๔ ขวบกฎหมายสันนิษฐานเด็ดขาด (irrebuttable presumption) ว่ากระทำการข่มขืนชำเราไม่ได้ ถึงแม้กฎหมายจะสันนิษฐานไม่เด็ดขาดว่าเด็กในขนาดนี้ไม่รู้ดีชั่วก็ตาม โจทก์ก็ต้องสืบถึง mens rea ให้กระจ่าง โจทก์จะมาสืบแต่เพียงว่า เด็กได้กระทำความผิดอันเป็นอาชญาเหมือนอย่างคดีที่ผู้ใหญ่เป็นจำเลยไม่ได้ โดยเหตุที่กฎหมายไม่ยอมสันนิษฐานจากกรรมนั้นว่าเด็กมี

เจตนาร้าย (mens rea) ที่จะกระทำความผิด เพราะฉะนั้น ศาลจะไม่ถามลูกขุนว่าเด็กได้กระทำความจริงหรือไม่ ศาลจะถามลูกขุนว่าเด็กมีเจตนาร้ายที่จะกระทำความผิดหรือไม่ แต่อาจพิสูจน์ให้เห็นเจตนาร้ายของเด็กจากการกระทำคราวก่อนๆ ที่ถูกศาลลงโทษไปแล้ว หรือจากพฤติการณ์ที่เด็กได้กระทำความผิดในคราวนี้มีใจชั่วช้า เมื่อปี ค.ศ. ๑๖๒๕ เด็กอายุ ๘ ขวบ ถูกตัดสินให้ประหารชีวิตฐานวางเพลิง เพราะปรากฏว่ามีความพยายามทำร้ายและกระทำการโดยมีไหวพริบแยบคายประกอบด้วยกลอุบายต่างๆ แต่เดี๋ยวนี้ลงโทษประหารชีวิตหรือจำคุก (penal servitude) เด็กอายุต่ำกว่า ๑๖ ขวบ หรือจำขังที่ตราง (imprisonment) เด็กอายุต่ำกว่า ๑๔ ขวบไม่ได้

ขนาดที่ ๓ เด็กอายุตั้งแต่ ๑๔ ปีถึง ๒๑ ปีมีความรับผิดชอบในทางอาชญาเต็มที่ เพราะเป็นผู้ที่รู้ผิดรู้ชอบแล้ว แต่ถึงกระนั้นก็ดี ก็ยังมีบางท่านเห็นว่าถ้าเป็นความผิดอาชญาชนิดที่ละเว้นไม่กระทำการที่กฎหมายบังคับไว้ เช่น ละเว้นไม่ช้อนแถมทางหลวง เพราะเด็กนั้นไม่ทราบว่ตนมีหน้าที่ดังนี้ เด็กนั้นคงยังไม่มีผิดอาชญา ถึงแม้ว่าเด็กขนาดนั้นจะต้องรับผิดชอบในทางอาชญาอย่างบริบูรณ์ก็ดี แต่ก็มีศาลพิเศษไว้สำหรับชำระความดังที่ได้กล่าวไว้ใน

คำอธิบาย พระธรรมนุญ ๓๓๒ ขุติธรรม ของ อังกฤษ (๑)
(เรื่อง กำหนดอายุเด็ก ขนาด ที่ ๒ แล ที่ ๓ นั้นต่าง กับ
กฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๕๗ แล ๕๘ ของเรา)

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยความวิกิตจรีต

กฎหมายถือว่าคนวิกิตจรีตเป็นผู้ที่ ปราศจากเจตนา
และยอมงดเว้นไม่ลงโทษเมื่อไปกระทำผิดอาชญาในขณะ
ที่มีสัญญาวิปลาศ แต่อย่าเข้าใจไปว่ากฎหมายยกเว้นไม่
ลงโทษคนบ้าทุก ๆ ชะนิด เช่น คนบ้าถืออาวุธหรือคนที่มี
ความเห็นอย่างวิปลาศ ศาลอังกฤษเคยตัดสินลงโทษ
ประหารชีวิตจำเลยฐานฆ่าคนตายโดยจำเลยมีความคิด
เห็นอยู่เสมอว่าภรรยาจำเลยทำชู้กับคนอื่น ๆ

บุคคลซึ่งจะยกความวิกิตจรีตขึ้นต่อสู้ให้งดเว้นไม่ลง
โทษจะต้องเป็นบุคคลซึ่งอยู่ในจำพวกที่กฎหมายจำกัดไว้
๒ ชะนิด คือ

(๑) บุคคลซึ่งกฎหมายอาชญาห้ามไว้ไม่อยู่

(๒) บุคคลซึ่งถ้ามีตำรวจยืนอยู่จะกระทำความผิด
หรือไม่

(๑) ดูคำอธิบาย พระธรรม นุญ ๓๓๒ ขุติธรรม อังกฤษของ ข้าพเจ้า

ความวิกลจริตที่กฎหมายรับรู้มีอยู่ ๒ ชนิด คือ

(๑) ความวิกลจริตชนิดที่สมองพิการและปราศจากความเข้าใจมาแต่กำเนิดตลอดมาโดยไม่มีเวลาว่างเว้นเป็นปกติ ซึ่งเรียกกันว่า "idiocy" เช่น คนหนวกและใบ้ ไม่เข้าใจ ความอะไรเลย มาแต่กำเนิด ซึ่งกฎหมายสันนิษฐานว่าเป็นคน "idiot"

(๒) ความวิกลจริตชนิดที่สมองไม่พิการอ่อนแอหรือบกพร่องโดยธรรมชาติ แต่มาวิปลาสขึ้นโดยเหตุใดเหตุหนึ่ง เช่น โรคพยาธิเป็นต้น ความวิกลจริตชนิดที่ ๒ นี้ อาจจะเป็นแต่เพียงสมองพิการในบางอย่าง (partial) คือมีสติวิปลาสในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องแต่มีสติดีเป็นปกติในเรื่องอื่นๆ) หรืออาจจะเป็นสมองพิการทั้งหมด (total) และความวิกลจริตอาจจะเป็นชั่วคราวตลอดเวลาหรือชั่วครั้งชั่วคราวซึ่งมีเวลาเป็นปกติก็ได้

ประวัติการณ์ที่กฎหมายดไม่ลงโทษบุคคลวิกลจริตแบ่งออกเป็น ๓ สมัย คือ

สมัยที่ ๑ คือสมัยโบราณ บุคคลซึ่งไม่ถูกลงโทษต้องเป็นบุคคลที่ปราศจากความเข้าใจและความทรงจำอะไรทั้งหมด และไม่ทราบการกระทำของตนดีกว่าเด็กหรือสัตว์เดียรฉาน

สมัยที่ ๒ คือสมัยกลาง ซึ่งถือหลักว่าบุคคลนั้นมี

ความสามารถที่จะรู้และแยกการกระทำโดยทั่วๆ ไปได้
หรือไม่ว่าอะไรผิดอะไรถูก

สมัยที่ ๓ คือสมัยปัจจุบัน ซึ่งยึดหลักที่วางไว้ในคดี

R. v. McNaughton (1843) K.S.C. 43. ว่า

(๑) ในเบื้องต้นกฎหมายสันนิษฐานว่าทุก ๆ คนมี
จิตปกติและมีความสามารถที่จะรู้จักผิดรู้จักชอบไว้
ไว้แต่จะพิสูจน์จนเป็นที่พอใจของลูกขุน (jury) ให้เห็น
เป็นอย่างอื่น

(๒) ในการยกความวิกลจริตขึ้นต่อสู้คดี จะต้อง
พิสูจน์ให้เห็นชัดว่า ขณะที่กระทำความผิดอาชญาจำเลย
หย่อนความคิด เพราะสมองพิการเสียจนไม่ทราบ
ลักษณะและสภาพของการกระทำที่ตนเป็นผู้ก่อขึ้น หรือ
ถ้าจำเลยทราบลักษณะและสภาพของการกระทำ แต่ก็
ไม่ทราบว่ากระทำไปนั้นเป็นการผิดต่อศีลธรรม
(moral)

(๓) ในเรื่องความรู้สึกแห่งความผิดนั้น ถ้าจำเลย
รู้สึกอยู่ว่าตน ไม่ควร จะกระทำและถ้าในขณะเดียวกัน
นั้น จำเลยก็รู้สึกว่าการกระทำของตนเป็นการฝ่าฝืนขัดต่อ
กฎหมายแห่งบ้านเมืองแล้ว จำเลยจะต้องได้รับโทษ ข้อ
สำคัญจึงมีว่าจำเลยมีความสามารถที่จะรู้และแยกการ

กระทำของตนโดยฉะเพาะได้หรือไม่ว่าการกระทำนั้นผิดหรือถูก

(๔) ถ้าจำเลยกระทำความผิดโดยมีสมองพิการในบางเรื่องบางอย่าง (partial insanity) ซึ่งครอบงำทำให้จำเลยเข้าใจผิดในข้อเท็จจริงและสภาพแห่งการกระทำ จำเลยจะไม่ต้องรับผิด เช่น จำเลยมีความคิดเห็นอย่างวิปลาส (insane delusion) ว่า ก. กำลังพยายามจะฆ่าตายชีวิตจำเลย (ความจริง ก. ไม่ได้เกี่ยวข้องกับอะไรด้วย) จำเลยจึงฆ่า ก. โดยมีความคิดเห็นว่าเป็นการป้องกันชีวิต หรือ จำเลย มี สมอง พิการ นี้กว่า ตน เป็น เพี้ยน ฆาตโดยชอบด้วยกฎหมาย และไปฆ่า ก. โดย นี้กว่าตนกระทำการตามหน้าที่ดังนี้ จำเลยก็ได้รับยกเว้นโทษ เพราะเหตุว่า ถ้าเรื่องเป็นจริงดังจำเลยคิดเห็นแล้ว การกระทำของจำเลยก็เป็นการกระทำที่กฎหมายยกเว้นโทษให้ กล่าวคือ จำเลยกระทำการป้องกันชีวิตพอสมควรแก่เหตุหรือปฏิบัติตามหน้าที่ของเพี้ยน ฆาต แต่ถ้าจำเลยมีความคิดเห็นอย่างวิปลาสว่า ก. เป็นผู้ที่ทำให้เกียรติยศแลทรัพย์สินสมบัติเสียหายมากมาย หรือนึกว่า ก. เล่นไฟโกง จำเลยโกรธแค้นจึงฆ่า ก. เสียด้วยความพยาบาท จำเลยย่อมจะต้องมีความผิด เพราะถ้าเรื่องเป็นจริงดังจำเลยคิดเห็นแล้ว การกระทำของจำเลย

ไม่ใช่การกระทำที่กฎหมายยอมยกเว้นโทษ

ในการต่อสู้คดีฐานมีความคิดเห็นอย่างวิปลาส จำเลยจะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าการกระทำของตนต่อเนื่องโดยตรงกับความคิดเห็น เช่น ก. กำลังหลับสนิทฝันว่าต่อสู้กับสัตว์ป่าที่ดุร้ายเลมมาสัตว์นั้น แต่กลายเป็นฆ่าเด็กที่นอนอยู่ด้วยกันดังนี้ ก. ยังไม่มีความผิด แต่ถ้า ก. นึกถือว่าตนเป็นลูกเจ้านายที่ใหญโต และไปบอกเล่าให้เขาเชื่อถ้อยยอมให้ยืมเงินทองต่าง ๆ ก. ย่อมมีความผิดเต็มโทษทางอาญา

(๕) จำเลยเป็นคนวิกลจริตหรือไม่ เป็นปัญหาข้อเท็จจริงสำหรับลูกขุน (jury) ที่จะวินิจฉัย และห้ามไม่ให้ถามความเห็นของแพทย์ผู้ชำนาญในทางโรคจิตที่ว่าจำเลยรู้สึกหรือไม่ว่าจำเลย กระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย หรือจะถามความเห็นของแพทย์ถึงความเป็นไปแห่งจิตใจของจำเลยในขณะเวลาที่กระทำผิดนั้นก็ไม่ได้

ในคดี *R. v. Ronald True* (1922) หลักเกณฑ์เรื่องวิกลจริตขยายออกอีก กล่าวคือ ท่านผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาคดีนั้นได้แนะนำต่อลูกขุนว่า “ถ้าจำเลยมีสมองพิการจนไม่มีอำนาจที่จะบังคับตนได้แล้ว ถึงแม้จำเลยจะรู้อยู่ว่าการกระทำของจำเลยผิดต่อศีลธรรม ลูกขุนก็ควรจะชี้ขาดว่า จำเลยมีผิดแต่วิกลจริต” และ

หลักในข้อ ๒ กับข้อ ๓ ที่กล่าวข้างต้นได้เปลี่ยนแปลงไปบ้าง คือ ถ้าจำเลยมีพยานรบกวนสมองเสียเหลือเกินจนไม่สามารถจะคิดอะไรให้สุขุมแลรอบคอบได้ว่าการกระทำของตนถูกหรือผิด หรือถ้าจำเลยมีสมองพิการจนไม่สามารถจะปฏิบัติหน้าที่ให้สุขุมคัมภีรภาพดังเช่นปกติชนแล้วดังนี้ ย่อมถือว่าโรคจิตต์ของจำเลยทำให้จำเลยไม่รู้ว่าตนกระทำผิด

ในคดี *R. v. Rutherford* ซึ่งจำเลยเป็นคนมีโมโหหึงจัด จำเลยมีเหตุผลเพียงพอที่จะคิดว่าภรรยาของตนกระทำชู้กับนายซีตัน (Seaton) จำเลยจึงไปซื้อปืนมายิงนายซีตันต่อหน้า ๕ นัค แล้วจำเลยก็ไปสถานีตำรวจเล่าเหตุการณ์ให้ฟัง กิริยาท่าทางของจำเลยแสดงให้เห็นว่าจำเลย กระทำไปโดย รุ้อยู่แล้ว ว่า การ กระทำ ของจำเลยผิดต่อกฎหมาย แต่จำเลยยังขึ้นกระทำก็เพื่อที่จะป้องกันบุตรเล็กๆ ให้พ้นจากอันตรายซึ่งนายซีตันจะนำมาถึง ศาลแนะนำให้ลูกขุนชี้ขาดว่าจำเลยมีผิดแต่วิกตจรีต

ในคดี *R. v. Hannah Cox* (1901) ซึ่งจำเลยเป็นหญิงที่รักบุตรอย่างที่สุด แต่เนื่องจากความยากจนอย่างเหลือเกิน จึงเอาบุตรกอดนำให้ตายเสียสองคนโดยมีความคิดเห็นว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดซึ่งตนจะทำให้แก่บุตรได้ แต่ไม่ปรากฏว่าจำเลยมีอาการเป็นบ้ามาก่อนหรือภายหลัง

ที่จำเลยกระทำผิด ศาลแนะนำให้ลูกขุนชี้ขาดว่าจำเลย
วิกลจริต

เพียงแต่ปรากฏว่าจำเลยกระทำผิดโดยไม่มีเหตุก่อ
เจตนา (motive) อย่างใดเท่านั้น ยังไม่พอที่จะให้ชี้ขาด
ว่าจำเลยเป็นควรวิกลจริต เช่น ในคดี *R. v. Haynes* (1859)
K.S.C. 52. ซึ่งจำเลยเป็นพลทหารได้ฆ่าหญิงสาวคน
หนึ่งตาย และปรากฏว่าในขณะที่จำเลยฆ่า จำเลย
กับหญิงนั้นยังคงรักใคร่ชอบพอกันอย่างสนิทสนม แต่
ไม่ปรากฏว่าเหตุใดจำเลยจึงฆ่าเสีย ศาลตัดสินลงโทษ
ประหารชีวิต แต่จำเลยได้รับพระราชทานอภัยโทษ

การที่จำเลยกระทำลงไปโดยยับยั้งสติไม่ได้ (uncon-
trollable impulse) นั้น ไม่เป็นข้อแก้ตัวตามกฎหมาย
แต่ตามกฎหมายอเมริกาดูเหมือนจะเป็นข้อแก้ตัวได้ ถึง
แม้จะกระทำไปโดยรู้ว่าเป็นผิด

ความวิกลจริตอาจเกิดขึ้นเพราะรักมากหรือเกลียด
มากก็ได้ แต่กฎหมายจะงดเว้นไม่ลงโทษเพียงใดนั้น
ย่อมแล้วแต่ข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป ในคดี *R. v.*
Beadon (1924) ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่าจำเลยเป็นคนมี
จิตปกติ แต่มีความเศร้าสลดใจเสียจนเหลือเกินเพราะ
เหตุว่าสามีตาย จำเลยได้เอายาเบื่อให้บุตรรับประทาน
ท่านผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาคดีนั้นบอกแก่ลูกขุนว่า ถ้า

ลูกขุนเห็นว่าจำเลยกลุ้มใจเสียเหลือเกินจนไม่รู้ว่าการให้ยา
เมื่อรับประทานนั้นเป็นการอันตรายแล้ว ก็ควรวินิจฉัย
ว่าจำเลยมีพื้นฐานฆ่าคนตาย (Manslaughter) เท่านั้น

ถ้าปรากฏว่าภายหลังการกระทำความผิดอาชญา ผู้
กระทำผิดกลายเป็นคนวิกลจริตไปเสียแล้ว โจทก์ก็งด
การฟ้องไว้จนกว่าผู้กระทำผิดจะกลับเป็นคนมีจิตปกติตาม
เดิม หรือเมื่อภายหลังศาลได้พิพากษาให้ประหารชีวิต
จำเลยแล้ว จำเลยกลายเป็นคนวิกลจริต เจ้าหน้าที่งด
การประหารชีวิตไว้จนกว่าจำเลยจะมีสติปกติ เพราะ
ถ้าจำเลยมีสติดีจำเลยอาจจะมิชอบแก้ตัวเพียงพอที่จะขอ
ให้หรือการประหารชีวิตไว้ได้

ถ้าลูกขุนวินิจฉัยว่าจำเลยมีผิดแต่วิกลจริตแล้ว จำเลย
จะต้องถูกส่งตัวไปกักขังฐานเป็นนักโทษโรคจิตตั่นจนกว่า
พระเจ้าแผ่นดินจะทรงสั่งเป็นอย่างอื่น แต่ตามธรรมดา
แล้วมักจะถูกกักขังอยู่จนตลอดชีวิต เพราะฉะนั้นจึง
ไม่ค่อยมีใครยกข้อวิกลจริตขึ้นต่อสู้ในคดีอาชญาสามัญ
เว้นแต่ในคดีฆาตกรรมที่จะต้องถูกลงโทษประหารชีวิต

ในการต่อสู้คดีจำเลยอาจจะนำสืบว่าเคยเป็นคนวิกล
จริตมาก่อน หรือสืบถึงกิริยาท่าทางที่วิปลาศก่อนการ
กระทำผิด หรือสืบว่าบิดามารดาเคยเป็นคนวิกลจริต
เพื่อแสดงให้เห็นว่าจำเลยวิกลจริตในขณะที่ทำผิด

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยความมึนเมา

ความมึนเมาอาจจะเกิดจากฤทธิ์แอลกอฮอล์หรือยา
เสพติด ตามธรรมดากฎหมายไม่ยกเว้นโทษแก่ผู้
กระทำผิดอาชญา เพราะตนสมัครใจเสพยาเมา
เอง เว้นแต่ถ้าปรากฏว่าผู้เสพยาไม่รู้ว่สิ่งท่ตนเสพยา
นั้นเป็นสุรายาเมาหรือผู้อื่นไข่กำลังเล่ออำนาจข่มขืนใจให้
เสพยา กฎหมายจึงจะยกโทษให้ เช่น ในคดี *R. v. Mead*
(1909) K.S.C. 54. ซึ่งจำเลยฆ่าหญิงตายอย่างทรมาณ
เพราะเมาสุราซึ่งตนสมัครใจรับประทานเอง ศาลตัดสิน
ลงโทษประหารชีวิต เพราะความมึนเมายังไม่พอทำ
ให้จำเลยไร้เจตนาที่จะฆ่า

ถึงแม้กฎหมายจะไม่ยกเว้นโทษผู้เสพยาเมาที่
ไปกระทำผิดก็ดี แต่ความมึนเมาอาจเป็นเหตุให้เข้าใจ
ผิดในข้อเท็จจริง ที่ปกติชนซึ่งไม่มีอาการมึนเมาจะไม่
เข้าใจผิดดังนั้นแล้ว ก็เป็นข้อยกเว้นโทษได้เหมือนกัน
เช่น ในคดี *R. v. Gamlen* (1858) K.S.C. 54.
ข้อเท็จจริงได้ความว่าได้เกิดมีการวิวาทกันขึ้น และปรากฏ
ว่ามีเหตุผลพอที่จะให้จำเลยเข้าใจผิดว่า พวกวิวาทจะ
มาทำร้ายจำเลย ๆ จึงได้ชักต๋อยไปโดยคิดเห็นว่าเป็นการ

ป้องกันตัว แลพวกก่อการวิวาทเหล่านั้นเมาสุราด้วย
กันทุกคนดังนี้ ศาลบอกให้ดูขุนยกระความมีนเมาของ
จำเลยขึ้นวินิจฉัยปล่อยจำเลยไป หรือในเรื่องที่คน
เมาหยิบร่มของผู้อื่นไปโดยเข้าใจว่าเป็นของตน คน
เมายังไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์ เพราะไม่มีเจตนา
ที่จะลัก

ความมีนเมาอาจเป็นข้อแก้ตัวว่าไม่มีความตั้งใจพิเศษ
หรือความรู้สึกลึก (special intent) เช่น ความผิดฐาน
Burglary ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วว่าโจทก์จะต้องพิสูจน์ว่า
จำเลยเข้าไปในเคหะสถานด้วยความตั้งใจที่จะกระทำความผิด
Felony (๑) ถ้าจำเลยเข้าไปในเคหะสถานเพราะความ
มีนเมาจนไม่สามารถที่จะคิดทำการลักทรัพย์แล้ว จำเลย
ย่อมไม่มีความผิดฐาน Burglary

แต่ถ้าเมาเสียจนไร้สติถึงกับสมองพิการอย่างเช่น
วิกลจริตแล้ว กฎหมายยอมยกเว้นโทษให้ (ดูคดี
R. v. Beard (1920) L.R., A.C. 479.)

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยนิติบุคคล

เดิมทีเดียวกฎหมายไม่ยอมให้ฟ้องนิติบุคคลในทาง

อาชญา เพราะเป็นสิ่งที่ไม่มีวิญญานจึงมีเจตนาไม่ได้
ถ้าจะฟ้องนิติบุคคลเป็นความอาชญา ก็ให้ฟ้องผู้จัดการ
ซึ่งเป็นผู้ออกคำสั่งให้กระทำ แต่เดี๋ยวนี้กฎหมายยอม
ให้ฟ้องนิติบุคคลเป็นจำเลยในคดีบางชนิดที่เป็น Mis-
demeanour และมีโทษปรับ เช่น ความผิดฐานละเว้น
ไม่ซ่อมแซมทางหลวงหรือความผิดฐานกระทำการกีด
ขวางทางหลวงหรือความผิดฐานหมิ่นประมาท (Libel)

นิติบุคคลจะไม่ต้องถูกฟ้องเป็นจำเลยสำหรับความ
ผิดดังต่อไปนี้ คือ ความผิด Felony ความผิดที่เกี่ยว
กับต้องใช้กำลังกายกระทำร้าย ความผิดฐานก่อการ
จลาจล ความผิดใด ๆ ที่จะต้องถูกลงโทษประหารชีวิต
หรือจำคุกหรือความผิดฐานทำให้เขาถึงตาย (Mans-
laughter) (๑) ถ้าจะฟ้องนิติบุคคลสำหรับความผิด
เหล่านี้ ก็ให้ฟ้องแต่เฉพาะผู้จัดการของนิติบุคคล ซึ่ง
เป็นผู้ใด ก่อหรือสั่งให้กระทำความผิดนั้น

(๑) ถึงแม้ว่าความผิด manslaughter จะมีโทษปรับกำหนดไว้ด้วย
อีกสองหน้ และศาลจะลงโทษแต่เพียงปรับอย่างเดียวก็ได้ แต่กฎหมาย
ก็ยังยอมให้ฟ้องนิติบุคคลเป็นจำเลยสำหรับความผิดชนิดนี้

ส่วนที่ ๒

ว่าด้วยกรรมที่เจตนาไม่ได้มุ่งหมาย

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยความเข้าใจผิด (Mistake)

การกระทำเพราะเข้าใจผิดในข้อเท็จจริง เป็นการกระทำที่ไม่มีเจตนามุ่งหมายต่อกรรมอันนั้น เช่น เราหยิบร่มของผู้อื่นไปโดยเข้าใจผิดคิดว่าเป็นของเราหรือถ้าเราเข้าใจผิดคิดว่าชะโมยเข้าบ้านในเวลาดึก และเราตั้งใจยิงชะโมยนั้น แต่พะเอิญคนที่ถูกยิงตายไม่ใช่ชะโมย เป็นคนใช้ในบ้านของเราเช่นนั้น เรายังไม่มีความผิดฐานฆ่าคนตาย

ความเข้าใจผิดในข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุให้ยกเว้นโทษนั้นจะต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ คือ

(ก) ถ้ากระทำไปเพราะเข้าใจผิดโดยควรแก้พฤติกรรมที่อาจจะเป็นจริงได้แล้ว กฎหมายย่อมยกเว้นโทษให้ เช่น เราใช้กำลังกายจับคนๆ หนึ่งซึ่งเรามีเหตุผลพอที่จะคิดว่าเขาเป็นผู้ร้ายลักทรัพย์ แต่ความจริงเขาไม่ใช่ผู้ร้ายดังนี้ เรายังไม่มีความผิดทางอาญา แลคดี *R. v. Tolson* เป็นตัวอย่างสำคัญอันดีสำหรับความเข้าใจผิดในข้อเท็จจริง แต่ถ้าผู้ใดชกต่อยตำรวจซึ่ง

ทำการตามหน้าที่ ผู้^๕นั้นจะยกเอาความเข้าใจผิดคิดว่า
เขาไม่ใช่ตำรวจขึ้นมาต่อสู้คดีให้ยกเว้นโทษไม่ได้ หรือ
ถ้าผู้ใดตั้งใจจะทำร้าย ก. ให้บาดเจ็บในที่มืดแห่งหนึ่ง
โดยไม่มีเหตุผลอันชอบด้วยกฎหมาย แต่กลับไปทำ
ร้าย ข. ตายโดยเข้าใจผิดคิดว่าเป็น ก. ดังนี้ ผู้^๕นั้นย่อม
มีผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา (Murder) หรือถ้าผู้ร้าย
เข้าไปลักทรัพย์ในบ้าน ก. แล้วผู้ร้ายจะมาแก้ตัวว่าเข้าใจ
ผิดคิดว่าเป็นบ้าน ข. ซึ่งตนตั้งใจจะเข้าไปลักทรัพย์นั้น
ไม่ได้

(ข) ความเข้าใจผิดจะต้องมีเหตุผลเพียงพอที่ทำให้
เข้าใจไปเช่นนั้น แต่อย่างไรจึงจะเรียกว่ามีเหตุผลเพียงพอ
นั้นย่อมแล้วแต่ข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ดังอุทาหรณ์ต่อไป
นี้ คือ เจ้าของบินผู้หนึ่ง ก่อนไปโบสถ์ ได้ยิงปืน
ของเขา ๑ นัด แล้วก็เอาปืนฝังไว้โดยไม่มีกะสุนบรรจุอยู่
ในลำกล้อง ระวังที่ไม่อยู่มีคนมาเอาปืนนั้นไปใช้ยิง
แผลเหลือกะสุนไว้ในลำกล้อง แล้วกลับเอามาฝังไว้อย่าง
เดิม ครั้นเจ้าของกลับมาหยิบปืนโดยเข้าใจว่าไม่มีกะสุน
บินจึงไม่ระวัง นึกมือไปโดนไกเข้า ปืนนั้นถูกกระยา
ตายดังนี้ ถือว่าเจ้าของบินมีเหตุผลเพียงพอที่จะเข้าใจ
ผิดคิดว่าปืนของตนไม่ได้บรรจุกะสุนไว้ และในคดี
อเมริกันเรื่องหนึ่งซึ่งข้อเท็จจริงได้ความว่า ก. เป็นลม

ล้มอยู่ข้างถนน เพื่อนของ ก. ได้จัดการแก้ไขโดยเอา
 วิกกีกรอกปาก แล้วก็ไปเพื่อหาความช่วยเหลือ ทั้ง
 ก. ให้นอนอยู่คนเดียว ตำรวจมาพบเข้าก็ว่า ก. เมา
 สุรา เพราะดมปากคู่มือกลิ่นสุราจึงจับ ก. ไปตั้งนี้ ศาล
 วินิจฉัยว่ากลิ่นวิกกีเป็นเหตุผลเพียงพอที่ทำให้เข้าใจผิด
 ว่า ก. เมาสุราจนไม่รู้สีกตัว กอปรด้วยตำรวจมีอำนาจโดย
 ชอบด้วยกฎหมายที่จะจับคนเมาได้ ตำรวจยังไม่มีผิด

ความเข้าใจผิดจะต้องไม่เกิดจากความประมาทเลิน
 เล่อ เช่น ก. สับนกกินหลายครั้งแล้ว บินไม่ถนัด ก.
 เข้าใจผิดคิดว่าบินไม่มีกะสุนบรรจุ แต่ ก. หาได้ตรวจ
 ดูปืนให้ถี่ถ้วนไม่ ก. ได้เอนิ้วเหนี่ยวไกต่อหน้าภรรยา
 เพื่อจะสอนภรรยาให้ยิงปืนเป็น พระเอิญกะสุนปืนที่ค้าง
 ล้ากลิ้งลั่นถูกภรรยาตาย ความเข้าใจผิดของ ก. เช่นนี้
 เกิดจากความประมาทเลินเล่อ จึงไม่เป็นข้อแก้ตัวตาม
 กฎหมายให้พ้นผิดได้

ความเข้าใจผิดจะต้องไม่เกิดจากความเชื่อมั่นในทาง
 ถูผิดพลาด เช่น เอาไฟลนหรือเอาหวายเขี่ยคนป่วย
 เพื่อไล่ผีให้ออก แต่ขอให้เข้าใจว่าความนับถือเชื่อมั่น
 ในศาสนาจนเกินขนาดอาจจะกลายเป็นองค์พะยานแห่ง
 ความวิกลจริตซึ่งกฎหมายยกเว้นโทษให้ก็ได้

(ค) ความเข้าใจผิดถึงแม้ว่าจะมีเหตุผลพอสมควร

ก็จะต้องเป็นความเข้าใจผิดในข้อเท็จจริงและไม่ใช่ความเข้าใจผิดในทวิบทกฎหมาย เพราะความไม่รู้กฎหมาย ถึงแม้จะมีเหตุผลอันสมควรเพียงใดก็ไม่เป็นข้อแก้ตัว เช่น ก. ได้ไปปรึกษาหารือทนายความ ๆ แนะนำว่าไม่เป็นการผิดกฎหมายที่จะกระทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ แต่ถ้าปรากฏว่าการกระทำของ ก. เป็นการผิดต่อกฎหมายอาชญาแล้ว ก. จะแก้ตัวว่าได้พยายามปรึกษากับคนที่เขารู้กฎหมายแล้ว และเขาบอกว่าทำได้นั้นฟังไม่ขึ้น ก. ต้องรับผิดทางอาชญา

การที่กฎหมายไม่ยอมให้ความไม่รู้กฎหมายเป็นข้อแก้ตัวได้ก็เพราะตามกฎหมายอังกฤษถือว่าบุคคลทุกคนมีส่วนอยู่ในการออกกฎหมายโดยมีผู้แทนของตนอยู่ในรัฐสภา (Parliament) เพราะฉะนั้นกฎหมายจึงสันนิษฐานว่าบุคคลทุกคนย่อมรู้กฎหมาย

เนื่องจากเหตุที่กล่าวข้างบนนี้ การที่บุคคลไม่มีโอกาสที่จะทราบว่าได้มีกฎหมายออกใหม่เพราะตนกำลังเคี้ยวอยู่กลางมหาสมุทรก็ไม่ใช่ข้อแก้ตัวให้พ้นผิดความอาชญา

แต่ความไม่รู้กฎหมาย อาจเป็นเหตุให้ศาลลงโทษเบากว่าธรรมดาก็ได้ เช่น ในประเทศอังกฤษ การขายตัวถือตัวเป็นความผิดอาชญา ถ้าชาวต่างประเทศ

ส่วนที่ ๓

ว่าด้วยเจตนาถูกบังคับกดขี่ให้กระทำ

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยการกระทำตามคำสั่ง

ของเจ้าพนักงานฝ่ายพลเรือน

ตามหลักกฎหมายอังกฤษมีว่า พระเจ้าแผ่นดินทำ
อะไรไม่มีความผิด เพราะฉะนั้นเมื่อผู้ใดกระทำผิด
อาชญาแล้ว ผู้นั้นจะแก้ตัวว่าทำไปโดยคำสั่งของ
พระเจ้าแผ่นดินหรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจเหนือไม่
ได้ เว้นไว้แต่จะปรากฏว่าตนมีหน้าที่จะต้องฟังบังคับ
บัญชาและกระทำไปตามคำสั่ง ซึ่งแม้คำสั่งนั้นจะผิด
กฎหมายก็ดี แต่มีเหตุผลอันสมควรที่จะเชื่อโดยสุจริต
ว่าชอบด้วยกฎหมาย เช่น เพื้ชณฆาตฆ่านักโทษที่
ศาลตัดสินประหารชีวิต ถ้าสมมติว่าคำพิพากษานั้น
ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่เท่าที่ปรากฏในคำพิพากษา
เช่น ข้อศาลก็ดูเหมือนว่ามีอำนาจจะชำระคดีแลกำหนดโทษ
ก็ดูเป็นการถูกต้องด้วยกฎหมายดังนี้ การที่เพื้ชณฆาต
นำนักโทษไปฆ่าตามคำพิพากษา ก็ยังไม่มี ความผิด
เพราะเพื้ชณฆาตมีเหตุผลอันสมควรที่จะเชื่อโดยสุจริตว่า
คำพิพากษานั้นชอบด้วยกฎหมาย

ส่วนการกระทำโดยคำสั่งของเจ้าพนักงานฝ่ายทหาร
นั้น กฎหมายอังกฤษยังไม่มีหลักวางไว้แน่นอน เช่น
พลทหารเรือนเรือนบ ยิงคนซึ่งอยู่ในเรือกรรเชียงที่
แล่นเข้ามาใกล้กับเรือนบ โดยคำสั่งของผู้บังคับบัญชา
ดังนี้ ถ้าพลทหารเรารู้ว่าคำสั่งให้ยิงนั้นก็เพื่อป้องกันไม่
ให้คนในเรือกรรเชียงมาก่อการกำเริบนเรือนบ พล
ทหารเรายังไม่มีผิด เพราะว่ามีเหตุผลเพียงพอที่จะคิด
ว่าคำสั่งนั้นชอบด้วยกฎหมาย แต่ถ้าพลทหารเรายัง
ไปตามคำสั่งที่ตนรู้อยู่แล้วว่า ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ยิง
เพราะมีความประสงค์ที่จะไม่ให้ใครเข้ามาใกล้กับเรือนบ
เช่นนั้น พลทหารเรอจะอ้างคำสั่งมาแก้ตัวให้พ้นผิด
อาชญาหาได้ไหม

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยการกระทำตามคำสั่งของเอกชน

ถ้าบุตรหรือลูกจ้างกระทำผิดทางอาชญากฎหมายไม่
ยอมให้บุตรหรือลูกจ้างแก้ตัวว่าได้กระทำผิดตามคำสั่ง
ของบิดามารดาหรือนายจ้าง

แต่ถ้าภรรยาที่ชอบด้วยกฎหมายไปกระทำผิดอาชญา
(เว้นแต่ความผิดฐานกบฏหรือความผิดฐานฆ่าคนตาย
โดยเจตนา Murder) ต่อหน้าสามีโดยสามีสั่งบังคับ

ให้กระทำผิดแล้ว ภรรยายอมได้รับยกเว้นโทษ และ
ภร่ายังไม่มีความผิดฐานเป็นผู้สมรู้ภายหลังเหตุ ถ้า
ภรรยาช่วยเหลือ ปกปิดสามี ซึ่งได้ไป กระทำผิด
อาชญาмаโดยรับเอาสามีให้เข้ามาในบ้าน แล้วหาที่
ซ่อนเร้นให้ หรือช่วยปกปิดเหตุการณ์ เพราะเหตุ
ว่าภร่ายมีหน้าที่โดยศีลธรรมที่จะช่วยเหลือสามี

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยการกระทำโดย

ความกลัวต่ออันตรายที่ร้ายแรง

บุคคลใดไม่มีความประสงค์จะกระทำผิดอาชญา แต่
ถูกบังคับกดขี่เชื่อว่าถ้าไม่กระทำผิดจะต้องเสียชีวิตหรือ
จะต้องถูกทำร้ายอย่างสาหัส แต่บุคคลนั้นต้องจำใจ
กระทำผิดแล้ว กฎหมายยกโทษให้ เช่น ก. เป็นคน
แข็งแรงมากกว่า ข. หลายเท่า ได้จับมือ ข. บิดไว้
แล้วบังคับให้ ข. กระทำผิด ข. ได้รับยกเว้นโทษ
เพราะการกระทำผิดนั้นถือว่าเป็นการกระทำของ ก. และ
ไม่ใช่เป็นการกระทำของ ข. โดยตรง

เนื่องจากไม่ค่อยมีใครยกเอาความบังคับกดขี่ขึ้นต่อ
ผู้ตัดสินนัก หลักเกณฑ์ในเรื่องนี้จึงมีน้อยแลกว้าง กับ
ทั้งยังไม่แน่นอนว่าความผิดอาชญาชนิดใดที่กฎหมาย

ยอมให้ยกเอาความกลัวต่ออันตรายขึ้นเป็นข้อต่อสู้ให้ได้
 รับความยกเว้นโทษ แต่อย่างไรก็ดี การถูกบังคับ
 กดขี่ไม่เป็นข้อแก้ตัวให้ได้รับความยกเว้นโทษในเรื่องฆ่า
 คนตายโดยเจตนา (Murder) เช่น มีผู้ถืออาวุธเป็นคูม
 และบังคับกดขี่ ก. ว่าถ้า ก. ไม่ยิง ข. แล้ว ก. จะต้อง
 ถูกฆ่าหรือถูกแทงบาดเจ็บอย่างสาหัส และถ้า ก. ขึ้น
 ฆ่า ข. ลงไป ก. จะต้องมีความผิดฐานฆ่าคนตายโดย
 เจตนา (Murder) เพราะ ก. ควรจะเป็นผู้รับบาปเคราะห์
 เสียเองดีกว่าจะเอาชีวิตของตนรอดโดยทำลายชีวิตผู้อื่น

แต่ถ้าผู้ใดช่วยเหลือพวกกบฏ (เช่น ให้อาหารรับ
 ประทานหรือให้ที่พักอาศัย เป็นต้น) โดยแสดงให้เห็นได้
 ว่าถ้าตนขัดขืนไม่ช่วยเหลือพวกกบฏแล้ว ชีวิตของตน
 จะตกอยู่ในอันตรายหรือใกล้ต่ออันตราย ผู้นั้นได้รับความ
 ยกเว้นโทษ เพราะเหตุว่าในเวลาฉุกเฉินเช่นนี้ ย่อม
 ไม่มีศาลเจ้าหน้าทีหรือเจ้าพนักงานที่จะไปร้องขอให้ช่วย
 เหลือได้

การกระทำเพราะถูกบังคับกดขี่ขู่เข็ญที่กฎหมายจะยก
 โทษให้ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ๒ ประการ คือ

(๑) การบังคับขู่เข็ญจะต้องเป็นการบังคับขู่เข็ญด้วย
 กำลังกายหรือขู่เข็ญว่าจะทำร้ายต่อชีวิตหรือต่อร่างกาย
 อย่างแสนสาหัส เช่น จับแขนบิดหรือถีบปั่นเป็นคมอยู่

เพราะฉะนั้นเพียงแต่ถูกขู่ว่าจะถูกฆ่าหรือจะถูกทำร้าย
ร่างกาย โดยผู้ขู่มิได้มาอยู่ใกล้ๆ ด้วยเลย หรือเพียง
แต่ถูกขู่ว่าจะเผาบ้านดังนี้ ยังไม่พอที่จะได้รับความ
ยกเว้นโทษ

(๒) การบังคับกดขี่ขู่เข็ญจะต้องมีอยู่เรื่อยๆ ไปโดย
ไม่ขาดตอนที่จะเปิดโอกาสให้ผู้ถูกขู่หลบหลีกจาก
อันตรายได้ เช่น ถือบ้นยืนคุมตัวอยู่ตลอดเวลา ในคดี
R. v. McGrowther (1746) K.S.C. 56. ซึ่งข้อเท็จจริงได้
ความว่าจำเลยถูกพวกกบฏซึ่งมีศัตรารุชพร้อมสรรพบังคับ
ว่าถ้าไม่เข้าด้วยจะถูกรุมฆ่า จำเลยจึงต้องยอมเข้าเป็นพรรค
พวกด้วย ต่อมาภายหลังจำเลยได้ถูกแต่งตั้งให้เป็น
ผู้บังคับกองทหารฝ่ายกบฏดังนี้ ศาลตัดสินลงโทษ
จำเลยฐานกบฏ เพราะเมื่อตอนที่จำเลยเป็นนายทหาร
นั้น ไม่ได้มีการขู่เข็ญเสียแล้ว ทั้งในระวางนั้นจำเลย
ก็มีโอกาสที่จะหลบหลีกปลีกตัวหนีออกมาได้ แต่
จำเลยไม่ทำ จำเลยจะยกเอาความกลัวขึ้นมาต่อสู้
หาได้ไม่

ส่วนความกลัวต่ออันตรายซึ่งยังไม่ถึงขนาดที่กฎหมาย
ยกเว้นโทษให้แล้ว ก็เป็นเหตุให้ลดหย่อนผ่อนโทษ
ได้ เช่น ผู้ร้าย ๒ คนๆ หนึ่งเป็นหัวหน้าที่ดูร้าย อีก
คนหนึ่งเป็นลูกน้องซึ่งมีความกลัวต่อหัวหน้ามาก เมื่อ

ลูกน้องไป กระทำผิดร่วมกันกับหัวหน้าเพราะ ความ เกรง
กลัว ลูกน้องอาจจะถูกลงโทษเบากว่าหัวหน้าก็ได้

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยการกระทำโดยความจำเป็น

(Necessity)

กฎหมายยกเว้นการกระทำความผิดอาชญาด้วยความ
จำเป็นบังคับให้ ทำเพื่อป้องกันชีวิตแลทรัพย์สินสมบัติพอ
สมควรแก่เหตุ เช่น กองดับเพลิงรื้อเรือนที่ยังไม่ไหม้
ไฟ เพื่อป้องกันไม่ให้ไฟลุกลามมากขึ้น หรือขีรณ
จักรยานในเวลากลางคืนโดยไม่จุดโคมไฟในถนนหลวง
เพื่อไปตามรถดับเพลิงให้มาดับไฟซึ่งกำลังไหม้อยู่

เนื่องจากไม่มีคดีตัวอย่างที่จำเลยยกความจำเป็นขึ้น
ต่อสู้จนเป็นผลสำเร็จ ท่านผู้แต่งหนังสือว่าด้วย
กฎหมายลักษณะอาชญาจึงคิดหาตัวอย่างขึ้นเอง เช่น
นายเรือเตีรทะเลเอาสินค้าในเรือมาแจกกันรับประทาน
ทั่วเรือ เพราะเสบียงที่ตระเตรียมไว้หมดลงกลาง
ทะเลดังนี้ นายเรือยังไม่ควรมีผิดฐานลักทรัพย์ แต่
ถ้าชะโมยถักเงินเขาไปเพื่อจะขออะไรรับประทานเพราะ
หิวจนจะ ตายหรือ เพื่อประโยชน์ทางครอบครัว ซึ่งอด
อยากหรือเจ็บจนจะตายดังนี้ ชะโมนั้นน่าจะต้องมี
ความผิดฐานลักทรัพย์

ท่านลอร์ดเบคอน (Lord Bacon) ได้กล่าวไว้ว่า
คนเรือแตก ๒ คนเกาะไม้กระดานแผ่นเดียวกันลอยอยู่
ในกลางทะเล แต่ไม้กระดานนั้นทาน้ำหนักคน ๒ คน
ไม่ได้ คนหนึ่งจึงผลักอีกคนหนึ่งให้หลุดจากไม้กระดาน
จมน้ำตาย คนที่ผลักควรได้รับความยกเว้นโทษเพราะ
เท่าที่เขากระทำไปก็เป็นการจำเป็นที่จะช่วยชีวิตของเขา
ให้รอดพ้นจากความตาย

ในคดี *R. v. Dudley and Stephens* (1884) L.R.,
14 Q.B.D. 273. จำเลยทั้ง ๒ กับเด็กอีกคนหนึ่งรอดพ้น
จากเรืออัปปางกลางทะเลมาพักอยู่บนเกาะแห่งหนึ่งแล
ไม่มีอาหารอะไรจะรับประทานเลยตั้ง ๘ วัน จำเลยจึง
ได้ฆ่าเด็กรับประทานเพื่อประทังชีวิต ถ้ามิฉะนั้นแล้ว
ก็จะอดตายเท่านั้น จำเลยมีผิดฐานฆ่าคนตายโดย
เจตนา (Murder) เพราะไม่มีหลักกฎหมายที่ยอมให้
ทำลายชีวิตอันบริสุทธิ์ของเด็กเพื่อช่วยชีวิตของตนให้
รอดพ้นจากความตาย แต่ในเรื่องที่แพทย์ผดุงครรภ์
ทำลายชีวิตทารกด้วยความจำเป็นเพื่อจะช่วยชีวิตของ
มารดาให้รอดพ้นจากอันตรายนั้น ถึงแม้จะมีเหตุเช่นนั้น
เกิดขึ้นบางครั้งบางครั้งก็ดี แต่ก็ยังไม่เคยมีการฟ้อง
ร้องขอให้ลงโทษแพทย์ผดุงครรภ์ เพราะเห็นว่าเป็น
ความจำเป็นที่แพทย์จะต้องกระทำ มิฉะนั้นแล้วก็จะ

ต้องเสียทั้งสองชีวิต และในเรื่องที่สามคนไปเที่ยวได้
 ภูเขาโดยใช้วิธีเอาเชือกผูกกับต้นไม้ไว้เพื่อกันตก คน
 ข้างหลังสองคนพลาดเงืงเขาตกห้อยแขวนอยู่ คนข้าง
 หน้าคนเดียวไม่สามารถจะคลไ่ขึ้นได้ และถ้าขึ้น
 ปล่อยให้แขวนอยู่นานต่อไป คนข้างหน้าก็จะพลอย
 ตกตายไปด้วย คนข้างหน้าหาหนทางอย่างอื่นที่จะ
 ช่วยชีวิตของตนไม่ได้ นอกจากจะตัดเชือกปล่อยให้
 คนข้างหลังสองคนตกเขาตายเช่นนั้น มีศาสตราจารย์
 บางท่านเห็นว่าคนข้างหน้ายังไม่มีความผิด เพราะ
 เป็นการจำเป็น อย่าง ที่สุด ที่จะต้อง ทำเช่นนั้นเพื่อช่วย
 ชีวิตของเขา

ตามอุทาหรณ์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ก็พอจะวางหลัก
 เกณฑ์ไว้สำหรับเป็นแนวความคิดในเรื่องความจำเป็นจะ
 ต้องกระทำผิดอาชญาที่กฎหมายยกเว้นโทษให้มีดังต่อไปนี้ คือ

(๑) อันตรายที่จะเกิดขึ้นนั้นร้ายแรงมากกว่าอันตราย
 ที่ได้กระทำไปด้วยความจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายที่จะ
 เกิดขึ้น

(๒) อันตรายที่ได้ทำลงไปไม่เกินสมควรแก่ความ
 จำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้น

(๓) ไม่มีหนทางอย่างอื่นที่จะป้องกันอันตรายซึ่งจะเกิดขึ้นนอกจากจะต้องกระทำความผิดอาชญา

ความจำเป็นถ้าหากไม่เข้าอยู่ในข่ายที่กฎหมายจะยกเว้นโทษให้ ก็เป็นเหตุให้ศาลลดหย่อนผ่อนโทษให้เบาลงได้

ส่วนที่ ๔

ว่าด้วยบุคคลพิเศษซึ่งกฎหมายไม่ลงโทษ

(๑) พระเจ้าแผ่นดิน

ตาม หลักกฎหมายอังกฤษซึ่งได้เคยกล่าวแล้วว่าพระเจ้าแผ่นดินทรงทำอะไรไม่มีความผิด แลพระเจ้าแผ่นดินทรงให้กำเนิดแก่ความยุติธรรม เพราะฉะนั้นพระเจ้าแผ่นดินจึงไม่อยู่ใต้อำนาจศาล แต่ถ้าพระเจ้าแผ่นดินทรงใช้ให้ผู้อื่นกระทำความผิดอาชญา ผู้นั้นจะต้องได้รับโทษตามกฎหมาย และจะยกเอาพระราชกระแสรับสั่งของพระเจ้าแผ่นดินขึ้นมาต่อสู้ไม่ให้ต้องรับผิดนั้นไม่ได้ การที่พระเจ้าแผ่นดินไม่อยู่ใต้อำนาจศาลอาชญาหรือศาลแพ่งนั้น โพรเฟสเซอร์เคนนี่ (Kenny) กล่าวว่าเป็นนโยบายที่สุขุมคัมภีรภาพซึ่งทุกๆ ประเทศคิดเห็นว่าเป็นการจำเป็นที่จะยกเว้นผู้เป็นประมุขแห่งชาติไม่ต้องให้อยู่

ใต้อำนาจศาล แต่ตามรัฐธรรมนูญของประเทศ
อเมริกา^(๑) ประธานาธิบดีจะถูกปลดออกจากหน้าที่ใน
เมื่อต้องคำพิพากษาให้ลงโทษในทางอาญาบางชนิด^(๒)

(๒) พระเจ้าแผ่นดินต่างประเทศ

เนื่องจากอัครราชทูตไมตรีซึ่งมีระหว่างประเทศ พระเจ้า
แผ่นดิน ต่าง ประเทศ ซึ่ง เสด็จ ประทับ อยู่ใน ประเทศ
อังกฤษไม่ต้องอยู่ใต้อำนาจศาลใดทั้งสิ้น

(๓) ราชทูต

ราชทูตและเจ้าพนักงานสถานทูตไม่ต้องรับผิดชอบทาง
อาญา เว้นไว้แต่ความผิดที่เกี่ยวกับความเป็นอยู่และ
ความปลอดภัยของประเทศที่ราชทูตนั้นไปประจำ เช่น
ราชทูตยุ้งให้ทหารก่อการกบฏเป็นต้น หรือความผิดฐาน
พยายามปลงพระชนม์พระเจ้าแผ่นดิน เมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๓
เลขานุการสถานทูตเดนมาร์กจมน้ำตาย สถานทูตคัด
ค้านไม่ให้เจ้าหน้าที่ได้สอบสวนความตายตามระเบียบ รัฐบาล
อังกฤษก็ยอมงดไม่ได้สอบสวน

(๑) ดู Constitution of U.S.A., art. II. s. 4

(๒) เช่น กบฏ รับสินบน ความผิดอาญาอย่างร้ายแรง หรือ
ความผิด Misdemeanour

บทที่ ๔

ว่าด้วยบุคคลหลายคนทำความผิดอย่างเดียวกัน

ตามที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นว่า ความผิดอาชญา
ชนิด indictable นั้น แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

(ก) กบฏ (ข) Felony (ค) Misdemeanour

ในความผิดฐานกบฏและ Misdemeanour นั้น ถ้า
มีบุคคลหลายคนเกี่ยวพันในความผิดด้วยแล้ว ทุกๆ
คนย่อมมีผิดฐานเป็นตัวการด้วยกันทั้งหมด กฎหมาย
ไม่แบ่งออกไปว่า ใครเป็นตัวการและใครเป็นผู้สมรู้

ส่วนในความผิด Felony นั้นถ้ามีบุคคลหลายคน
เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยแล้ว กฎหมายแบ่งชั้นผู้กระทำความผิด
ด้วยกันออกเป็น ๔ ชั้น คือ

(๑) ตัวการชั้นที่หนึ่ง (Principal in the first
degree)

(๒) ตัวการชั้นที่สอง (Principal in the second
degree)

(๓) ผู้สมรู้ก่อนเกิดเหตุ (Accessory before the
fact)

(๔) ผู้สมรู้หลังเกิดเหตุ (Accessory after the fact)
ซึ่งจะได้อธิบายต่อไปตามลำดับ

(๑) ตัวการชั้นที่หนึ่ง คือ บุคคลซึ่งเป็นผู้ที่ได้ลงมือกระทำผิดหรือใช้ให้ผู้อื่นกระทำซึ่งเขาไม่รู้ว่า เป็นผิด เช่น แพทย์ปรุงยาพิษและบอกแก่นางพยาบาลว่าเป็นยาสำหรับคนไข้รับประทานตามเวลาที่กำหนดไว้ ครั้นถึงเวลานางพยาบาลไม่ทราบว่า เป็นยาพิษได้เอายานี้ให้คนไข้รับประทาน คนไข้ตาย แพทย์มีความผิดฐานเป็น ตัวการชั้นที่หนึ่ง ในการฆ่าคนตายโดยเจตนา (Murder) หรือผู้ใดใช้เด็กหรือสุนัขไปลักเนื้อหมู ผู้นั้นเป็น ตัวการชั้นที่หนึ่ง ในเรื่องลักทรัพย์ หรือถ้าลูกจ้างส่งบัญชีเท็จให้แก่สมุหบัญชีของนายจ้าง และสมุหบัญชีได้ลงบัญชีไปตามที่ลูกจ้างส่ง ลูกจ้างมีผิดฐานลงบัญชีของนายจ้างเท็จ

ตัวการชั้นที่หนึ่งอาจจะมีหลายคนในความผิดอันเดียวกันก็ได้ เช่น พวกปล้นทุกๆ คนยังเจ้าทรัพย์พร้อมๆ กัน หรือถ้าผู้กระทำผิดแบ่งแยกหน้าที่กันทำ เช่น พวกหนึ่งไปตัดสายโทรศัพท์ อีกพวกหนึ่งไปคอยคุมตำรวจไม่ให้ออกมา แล้วอีกพวกหนึ่งเข้าทำการปล้นธนาคารดังนี้ ทุกๆ คนเป็นตัวการชั้นที่หนึ่ง

(๒) ตัวการชั้นที่สอง คือ บุคคลซึ่งได้ช่วยเหลืออุดหนุนผู้กระทำผิด Felony ในขณะเวลาที่กำลังกระทำผิด เช่น เจ้าของรถยนต์ซึ่งนั่งข้างๆ คนขับรถปล่อย

ให้ขับรถเร็วเกินขนาดจนทับคนตาย หรือในเรื่อง Bigamy ถ้าหญิงทราบว่าชายที่ตนแต่งงานนั้นยังมีภรรยาอยู่ดังนี้ เจ้าของรถแลหญิงเป็นตัวการชั้นที่สอง

ตัวการชั้นที่สองไม่จำเป็นจะต้องอยู่ในขณะที่กำลังกระทำความผิด เช่น ก. เข้าไปลักทรัพย์ในเคหะสถานในเวลาค่ำคืน ข. แด ค. ยืนคอยอยู่นอกบ้าน เพื่อช่วยเหลือ ก. พาทรัพย์ที่ลักหนี หรือดูต้นทางคอยบอก ก. ว่าตำรวจมา ข. แด ค. เป็นตัวการชั้นที่สอง แดในเรื่องที่ผู้ร้ายสองคนๆ หนึ่งชักชวนให้เจ้าของร้านออกไปเที่ยวดูงานแลพยายามด้วยอุบายต่างๆ ให้เจ้าของร้านอยู่เที่ยวนานๆ ฝ่ายอีกคนหนึ่งก็เข้าร้านลักทรัพย์ดังนี้ผู้ร้ายคนที่ชวนเจ้าของร้านไปเที่ยวเป็นตัวการชั้นที่สอง

ตัวการชั้นที่สองรับผิดชอบในการกระทำของตัวการชั้นที่หนึ่งด้วยก็แต่เฉพาะเท่าที่ได้กระทำไปสำหรับกิจการที่ "ได้ตั้งใจไว้" เช่น สองคนสมคบกันไปลักทรัพย์ คนหนึ่งคอยดูต้นทางอยู่ข้างนอก อีกคนหนึ่งเข้าไปลักทรัพย์ แต่ไปเกิดต่อสู้กับเจ้าของบ้าน แลยิงเจ้าของบ้านตายดังนี้ คนที่คอยอยู่ข้างนอกไม่ใช่ตัวการชั้นที่สองในเรื่องฆ่าคนตายโดยเจตนา (Murder) เว้นไว้แต่ทั้งสองคนได้ตกลงใจต่อสู้กับเจ้าของบ้าน คนที่ไม่

ได้ลงมือยังมีผิดเป็น ตัวการชั้นที่สองในการฆ่าคนตาย
โดยเจตนา (Murder)

ตัวการชั้นที่สองไม่จำเป็นจะต้องลงมือกระทำการอัน
ใดอันหนึ่งเพื่อช่วยเหลืออุดหนุนตัวการชั้นที่หนึ่งให้กระ
ทำผิด เพียงแต่ยื่นดูแลตบมือชมเชยให้ผู้กระทำ
ผิดมีใจป้ำขึ้นอีกก็มีผิดฐานเป็นตัวการชั้นที่สองได้
เหมือนกัน เช่น ก ไปยื่นดูเขาฟันดาบเพื่อสงวน
เกียรติยศ ฝ่ายใดฟันดี ก. ก็ตบมือชมเชยให้ทุกครั้ง
ทำให้ผู้ฟันดาบใจป้ำขึ้นดังนี้ ก. เป็นตัวการชั้นที่สอง

ความแตกต่างระหว่างตัวการชั้นที่หนึ่งและชั้นที่สองนั้น
ไม่สำคัญ เพราะกฎหมายลงโทษเท่า ๆ กันทั้งนั้น

(๑) ผู้สมรู้ก่อนเกิดเหตุ คือ บุคคลซึ่งได้จัดการ
แนะนำ ส่ง หรืออุดหนุนให้ตัวการกระทำความผิด Felony
ผู้สมรู้จะมีผิดก็ต่อเมื่อปรากฏว่า ผู้สมรู้เป็นตัวตั้ง
ตัวจัดการให้เขากระทำความผิด เพราะฉะนั้นเพียงแต่
ยอมรับเป็นผู้ถือเงิน กองกลางไว้ให้แก่ผู้ที่ชกมวยโดย
ไม่ใช่ถูงมือ (prize-fight) ยังไม่มีผิดฐานเป็นผู้สมรู้
แต่ผู้สมรู้กับตัวการไม่จำเป็นจะต้องมีความสัมพันธ์ติด
ต่อกันโดยตรง เช่น ก. ร้องขอให้ ข. จัดการกับ ค
โดยทางใดทางหนึ่งให้ ค. ฆ่า ง. ดังนี้ ก. เป็นผู้สมรู้
ก่อนเกิดเหตุ

ผู้สมรู้ต้องรับผิดชอบในการกระทำหรือผลอันอาจเกิดจากการกระทำของตัวการ เท่าที่ผู้สมรู้อุดหนุนจัดการให้กระทำผิด เช่น ก. สั่งให้ ข. เชื้อยน ค. ข. เชื้อยน ค. ตาย หรือ ก. จ้างให้ ข. ไปยิง ค. ให้ตาย แต่ ข. เข้าใจผิดคิดว่า ง. เป็น ค. เพราะมีหน้าตาเหมือนกันโดยเหตุที่ ค. แล ง. เป็นลูกแฝด ข. ได้ฆ่า ง. ตาย ทั้ง ๒ เรื่องนี้ ก. มีผิดฐานเป็นผู้สมรู้ก่อนเกิดเหตุในเรื่องฆ่าคนตายโดยเจตนา (Murder) แต่ถ้า ก. สั่งให้ ข. เข้าไปลักทรัพย์ในบ้าน ค. ข. กลับไปจุดไฟเผาบ้าน ค. เสียดังนี้ ก. ไม่มีผิดฐานเป็นผู้สมรู้ในความผิดฐานวางเพลิง

แต่ถ้าตัวการได้กระทำไปตามความประสงค์ของผู้สมรู้ ถึงแม้จะใช้วิธีผิดไปจากที่ผู้สมรู้สั่งไว้ก็ดี ผู้สมรู้ก็ยังต้องรับผิดชอบ เช่น ก. มีความประสงค์จะฆ่า ค. ให้ตาย จึงจัดหายาพิษให้ ข. เอาใส่ในอาหารให้ ค. รับประทาน ข. ไม่ทำตาม แต่กลับไปเอาปืนยิง ค. ตายดังนี้ ก. มีผิดฐานเป็นผู้สมรู้ก่อนเกิดเหตุในการฆ่าคนตายโดยเจตนา (Murder)

ผู้สมรู้ก่อนเกิดเหตุแต่ผู้เดียวอาจถูกฟ้อง พิจารณาตัดสินแลลงโทษเหมือนอย่างเช่นเป็นตัวการ โดยไม่จำเป็นต้องฟ้องควบไปกับตัวการ ซึ่งเป็นผู้ลงมือกระทำผิด

แต่มีข้อที่ควรสังเกตไว้ว่าตัวการในคดีอาชญาผิดกับ
ตัวการในคดีแพ่ง กล่าวคือ ตัวการในคดีอาชญาเป็นผู้
ลงมือกระทำ แต่ผู้สมรู้เป็นผู้สั่งให้ทำ ส่วนตัวการ
ในคดีแพ่งหรือสัญญาเป็นผู้สั่งให้ทำ แต่ตัวแทนเป็น
ผู้จัดการกระทำไปตามคำสั่ง เช่น เจ้าของที่พักโรงแรม
สั่งให้คนใช้ของตนไปลักทรัพย์จากกระเป๋าเดินทางของ
แขกที่มาพัก คนใช้เป็นตัวการในคดีอาชญา แต่
เจ้าของโรงแรมเป็นผู้สมรู้ก่อนเกิดเหตุ แต่เจ้าของ
โรงแรมเป็นตัวการในคดีแพ่งแต่คนใช้เป็นตัวแทน

(๔) ผู้สมรู้หลังเกิดเหตุ คือ บุคคลซึ่งรับช่วยเหลือ
ปิดบัง หรือซ่อนเร้นผู้ที่ตนรู้อยู่แล้วว่าได้ไปกระทำ
ผิด Felony

ความผิดฐานเป็นผู้สมรู้หลังเกิดเหตุ จะต้องประกอบ
ด้วยหลักเกณฑ์ ๓ ประการ คือ

- (๑) จะต้องมีความผิด Felony เกิดขึ้นสำเร็จ
- (๒) ผู้สมรู้จะต้องทราบโดยตรงหรือโดยปริยายใน
ขณะที่ช่วยเหลือว่าผู้ร้ายได้กระทำผิด Felony
- (๓) ผู้สมรู้จะต้องทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อช่วย
เหลือผู้กระทำผิด เช่น ขัดขวางไม่ให้ถูกจับ หรือถูก
ลงโทษโดยให้ที่ซ่อนเร้นในบ้านหรือให้เงินหรือให้ม้าขี่
หนีไปหรือจัดการทำลายพยานหลักฐาน หรือเสือกไล่

พยายามให้ไป เสียให้พ้น จากอำนาจ ศาล เหล่านี้ เป็นต้น เพราะฉะนั้นเพียงแต่ทราบว่าเขาเป็นผู้ร้ายได้กระทำผิด Felony และปล่อยให้เขาไปโดยมิได้ช่วยเหลือประการใด ๆ แล้วยังไม่มีผิดฐานเป็นผู้สมรู้หลังเกิดเหตุ แต่อาจมีผิดฐานละเลยไม่แจ้งความให้เจ้าหน้าที่ทราบ เพื่อทำการจับกุม (Misprision of Felony) ก็ได้

แต่ในเรื่องความผิดฐานรับของโจรนั้น ถ้าผู้รับของโจรรู้อยู่แล้วว่าของนั้นเป็นของที่ได้อลักขมา ผู้รับมีผิดฐานรับของโจร ซึ่งเป็นความผิดคนละกระทงกับความผิดฐานเป็นผู้สมรู้หลังเกิดเหตุ เพราะฉะนั้นผู้รับของโจรอาจจะถูกฟ้องขอให้ลงโทษฐานรับของโจร หรือฐานเป็นผู้สมรู้หลังเกิดเหตุฐานใดฐานหนึ่งก็ได้ โดยมีพักต้องคำนึงถึงว่าศาลได้ตัดสินลงโทษตัวการหรือจำตัวการมาลงโทษแล้วหรือยัง

ผู้สมรู้หลังเกิดเหตุผู้เดียวอาจจะถูกฟ้องให้ลงโทษได้โดยไม่ต้องฟ้องควบไปกับตัวการ เช่นเดียวกับผู้สมรู้ก่อนเกิดเหตุ และผู้สมรู้หลังเกิดเหตุในความผิด Felony ใดๆ นอกจากความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา (Murder) จะต้องถูกลงโทษจำขังที่ตราง (imprisonment) โดยให้ทำงานหนักหรือไม่ต้องทำงานหนักมีกำหนดไม่เกินกว่า ๒ ปี แต่ถ้าเป็นเรื่องความผิดฐานฆ่าคนตาย

โดยเจตนา (Murder) แล้ว ผู้สมรู้หลังเกิดเหตุอาจ
ถูกลงโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกไม่ต่ำกว่า ๓ ปี
หรือจำขังที่ตารางไม่เกินกว่า ๒ ปีก็ได้

ถ้าภรรยาช่วยเหลือหรือรับสามี่ของตนให้เข้ามาใน
บ้านเพื่อซ่อนเร้นปีดบังไว้ ภรรยาไม่มีพินิจฐานเป็นผู้
สมรู้เพราะ ภรรยามีหน้าที่โดย ศีล ธรรม ที่ จะต้อง ช่วย
เหลือสามี่ แต่ถ้าภรรยาได้ไปกระทำผิด Felony มา
แล้วแลสามี่รับหรือช่วยเหลือภรรยา สามี่มีความพินิจ
ฐานเป็นผู้สมรู้หลังเกิดเหตุ

อุทาหรณ์ที่แสดงชั้นผู้กระทำผิดด้วยกันมีดังนี้ ก.
ยุยงเสียมสอนให้ ข. แล ค. ฆ่าคน ๆ หนึ่ง ข. เข้า
ไปในเรือนแลเชือดคอคนนั้นตาย ส่วน ค. ยืนคอย
อยู่ข้างนอกเพื่อดูต้นทางแลบอกให้ ข. ทราบถ้ามีตำรวจ
มา ข. แล ค. หนีไปหา ง. ซึ่งรู้แล้วว่า ข. แล ค. ได้
ช่วยเหลือกันฆ่าคนตาย แล ง. ให้ ข. แล ค. ยืมม้า
ขี่หนีต่อไป ข. เป็นตัวการชั้นที่หนึ่ง ค. เป็นตัวการ
ชั้นที่สอง ก. เป็นผู้สมรู้ก่อนเกิดเหตุ แล ง. เป็นผู้
สมรู้หลังเกิดเหตุ

ในเวลานี้ตัวการแลผู้สมรู้ก่อนเกิดเหตุในเรื่องความ
ผิด Felony ไม่มีความแตกต่างกันในข้อกฎหมาย
เพราะ ผู้สมรู้ก่อนเกิดเหตุ อาจถูกฟ้องขอให้ลงโทษ
เหมือนอย่างว่าเป็นตัวการกระทำผิด Felony ก็ได้

บทที่ ๕

ว่าด้วยกำหนดเวลาที่จะฟ้องความอาชญา

ตามธรรมดาแล้วความผิดอาชญาไม่มีอายุความ เว้นไว้แต่พระราชบัญญัติต่าง ๆ จะบัญญัติว่าให้ฟ้องผู้กระทำความผิดภายในเวลาที่กำหนด มิฉะนั้นแล้วคดีขาดอายุความ ความผิดที่มีอายุความ ซึ่งควรทราบไว้แต่พอเป็นสังเขป คือ

ความผิดฐานกบฏหรือสมรู้ด้วยกบฏ (เว้นแต่ความผิดที่เกี่ยวกับการปลงพระชนม์พระเจ้าแผ่นดินหรือความผิดฐานกบฏซึ่งไปคบคิดกันนอกประเทศอังกฤษ) ให้ฟ้องภายใน ๓ ปี

ความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร (Customs Act, 1876) ให้ฟ้องภายใน ๓ ปี

ความผิดตามพระราชบัญญัติแต่งงาน (Marriage Act, 1836) ให้ฟ้องภายใน ๓ ปี

ความผิดฐานเกลี้ยบอกลให้เจ้าพนักงานจดลงทะเบียนคนเกิดผิดตามพระราชบัญญัติให้การเท็จ (Perjury Act, 1911) ให้ฟ้องภายใน ๓ ปี

ความผิดตามพระราชบัญญัติจลาจล (Riot Act, 1715) ให้ฟ้องภายใน ๑ ปี

ความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามให้ชอบด้วยกฎหมายใน
การเลือกสมาชิกสภาราษฎร เช่น มีการให้สินบนเป็นต้น
ให้ฟ้องภายใน ๑ ปี

ความผิดฐานข่มขืนชำเราเด็กหญิงอายุระหว่าง ๑๓ ปีกับ
๑๖ ปี ให้ฟ้องภายใน ๑๒ เดือน

ความผิดฐานลักหัตถหารโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
ให้ฟ้องภายใน ๖ เดือน

ความผิดเล็กน้อย (Petty Offences) หลายอย่างที่
ศาลมีอำนาจบรรทัดพิจารณาได้แล้ว ให้ฟ้องภายใน
๖ เดือน (๑)

(๑) แต่ก็มีผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ อยู่บ้างที่ไม่ใช่อาชญากรรมนี้

บทที่ ๒

ว่าด้วยการใช้กฎหมายลักษณะอาชญา

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยทำความผิดภายนอกประเทศ

ตามธรรมดาแล้วกฎหมายอาชญาลงโทษเฉพาะผู้ที่กระทำผิดภายในประเทศเท่านั้น เว้นแต่ความผิดโจรสลัด ความผิดฆ่าคนตาย ความผิด Bigamy ความผิดกบฏ และสมรู้ด้วยกบฏ ความผิดที่ผู้สำเร็จราชการประเทศราชได้กระทำ และความผิดตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ เช่น Foreign Enlistments Act, 1970, Official Secrets Acts, 1911, 1920, Merchant Shipping Act, 1894^(๑) ซึ่งถึงแม้จะเกิดขึ้นภายนอกประเทศอังกฤษ ศาลในประเทศอังกฤษก็มีอำนาจที่จะชำระได้

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยทำความผิดภายในประเทศ

แล้วหนีออกไปภายนอกประเทศ

ผู้ใดกระทำความผิดภายในประเทศอังกฤษ แล้วหลบหนีไปอยู่ประเทศอื่น ศาลของประเทศที่ผู้กระทำ

(๑) ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้ดูคำอธิบายกฎหมายลักษณะ

ผิดไปอาศัยอยู่ไม่มีอำนาจที่จะลงโทษ เพราะฉะนั้น
นานาประเทศจึงได้ตกลงซึ่งกันและกันทำสัญญาทางพระ
ราชไมตรีส่งผู้ร้ายข้ามแดนสำหรับความผิดอาญา ซึ่ง
ไม่ใช่เป็นความผิดการเมือง (Political Offences) แล
ถ้าประเทศใดได้ร้องขอให้อีกประเทศหนึ่งส่งผู้ร้ายมา
ให้แล้ว ประเทศที่ร้องขอจะกลับเอาตัวผู้ร้ายไปพิจารณา
หรือลงโทษในเรื่องความผิดการเมืองไม่ได้เป็นอันขาด

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยเขตอำนาจศาล

ตามธรรมดาแล้วความผิดเกิดขึ้นที่ county ใดก็ให้
ฟ้องชำระ แล ตัดสิน ลงโทษผู้กระทำผิดที่ศาลสำหรับ
county นั้น เว้นแต่

(๑) ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกา
กร ค.ศ. ๑๘๗๖ ก็ให้ฟ้องยังศาลสำหรับ county ใดๆ
ก็ได้

(๒) ผู้ใดกระทำความผิดในรถหรือในเรือก็ให้ฟ้อง
ผู้นั้นยังศาลสำหรับ county ที่รถหรือเรือนั้นผ่าน

(๓) ผู้ใดตั้งต้นลงมือกระทำผิดใน county หนึ่ง แล
ไปกระทำผิดสำเร็จในอีก county หนึ่ง ก็ให้ฟ้องผู้นั้นยัง
ศาลสำหรับ county หนึ่ง county ใดในสอง county นี้

(๔) ผู้ใดกระทำความผิดที่เขตต์ติดต่อกับระหว่าง county หรือภายในระยะ ๕๐๐ หลาจากเขตต์ที่ติดต่อกับอีก county หนึ่ง ก็ให้ฟ้องผู้นั้นยังศาลสำหรับ county ใด county หนึ่งทั้งสอง county นี้

ครั้นปี ค.ศ. ๑๘๒๕ มีพระราชบัญญัติ Criminal Justice Act บัญญัติไว้ว่า

(ก) ผู้ใดกระทำความผิดอาจถูกฟ้องชำระตัดสินแลลงโทษยังศาลสำหรับ county ที่ผู้นั้นถูกจับหรือถูกกักขัง เพราะความผิดที่ถูกกล่าวหาหรือได้รับหมายให้มาศาล เหมือนอย่างว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดใน county นั้นทีเดียว

(ข) ในระหว่างไต่สวนมูลคดีชั้นต้น ถ้าปรากฏแก่ Justice of the Peace ผู้ซึ่งกระทำการไต่สวนว่าจำเลยจะได้รับความเดือดร้อนอย่างยิ่ง ถ้าจะฟ้องให้พิจารณาคดียังศาลสำหรับ county นี้แล้ว Justice of the Peace มีอำนาจที่จะงดการไต่สวนได้ทันที

(ค) ถ้าจำเลยร้องขอต่อ Justice of the Peace อย่าให้ดำเนินการไต่สวนต่อไป โดยอ้างเหตุว่าจำเลยจะได้รับความเดือดร้อนมาก แล Justice of the Peace ปฏิเสธไม่ยอมทำตามคำร้องแล้ว จำเลยก็อาจจะแจ้งให้ Justice of the Peace ทราบว่าจำเลยตั้งใจจะอุทธรณ์คำปฏิเสธต่อศาลสูง แลเมื่อ Justice of the Peace

ได้รับคำบอกกล่าวจากจำเลยว่าจะอุทธรณ์ Justice of the Peace ต้องพักการไต่สวนไว้ คอยฟังคำวินิจฉัยของศาลสูงต่อไป

(ง) ถ้าจำเลยถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดหลายบทหลายกระทงใน county ต่างๆ ก็ให้รวมกระทงความผิดฟ้องจำเลยเสียในศาลสำหรับ county ใด county หนึ่งที่จำเลยได้กระทำผิดไว้ เหมือนหนึ่งว่าความผิดอื่น ๆ ที่จำเลยได้กระทำลงใน county ต่างๆ นั้น จำเลยได้กระทำใน county ที่จำเลยกำลังถูกฟ้อง

(จ) Justice of the Peace ซึ่งไต่สวนแล้วว่าคดีมีมูลอาจจะส่งจำเลยไปพิจารณาชั้นศาล Assize หรือศาล Quarter Session สำหรับ county อื่นนอกจากศาลสำหรับ county ที่ตนไต่สวนก็ได้ ถ้าปรากฏว่าศาล Assize หรือศาล Quarter Session สำหรับ county ที่ไต่สวนความผิดจะยังไม่เปิดภายใน ๑ เดือนนับตั้งแต่วันที่กำหนดจะส่งตัวจำเลยไปให้พิจารณาแล ศาล Assize หรือศาล Quarter Session สำหรับ county อื่นซึ่งจะส่งตัวจำเลยไปพิจารณานั้นเปิดชำระคดีก่อนวันที่กำหนดจะส่งตัวจำเลย

ปัญหาทดลอง

ข้อ ๑ ความผิดชะนิตอินได้ตะเบีลออฟเฟ้นส์ กับความผิดชะนิตเปตต้ออฟเฟ้นส์นั้น ท่านเข้าใจอย่างไร ให้อธิบาย

ข้อ ๒ ความผิดเฟลโลนี กับความผิดมิสดีมีเนอร์นั้นแตกต่างกันอย่างไรบ้าง และจะยกเลิกความแตกต่างนี้เสียได้หรือไม่ ?

ข้อ ๓ การกระทำใดถ้าไม่มีเจตนาร้ายประกอบด้วยแล้ว ยังไม่เป็นผิดอาชญาอันนี้ หมายความว่าอย่างไร ? และจริงเสมอไปหรือไม่ ?

ข้อ ๔ นายดำมีความโกรธแค้นนายแดงถึงกับเคียดหาวิธีจะฆ่า นายแดงครั้งหนึ่งแล้ว แต่ไม่สำเร็จ วันหนึ่งนายดำพะเอิญไปพบ นายแดงกำลังจะจมน้ำตาย นายแดงร้องขอให้นายดำช่วย นายดำไม่ช่วย แต่คงยืนดูเฉยอยู่จนนายแดงจมน้ำตาย นายดำจะมีความผิดทางอาชญาหรือไม่ ?

ข้อ ๕ ให้เลือกอธิบายข้อใดข้อหนึ่งใน ๒ ข้อนี้ คือ (๑) เจตนาร้าย (เมนส์เรีย) (๒) เหตุก่อเจตนา

ข้อ ๖ กระทำผิดโดยมีเหตุก่อเจตนาตัวอย่างหนึ่ง กระทำผิดโดยยั้มยั้งสติไม่ได้อีกอย่างหนึ่ง ทั้ง ๒ อย่างนี้จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในคดีอาชญาให้พ้นผิดได้หรือไม่ ?

ข้อ ๗ นายคำสำคัญผิดคิดว่าต้นไม้ในบ้านเป็นคน จึงยิงปืนไปที่ต้นไม้ นั่นโดยตั้งใจจะฆ่าเช่นนี้ นายคำจะมีความผิดทางอาญาอย่างไรหรือไม่ ?

ข้อ ๘ ให้อธิบายคำว่า “แมลิส” (เจตนาชั่วร้าย) โดยสังเขป

ข้อ ๙ นายเขียวมายิงนกในสวนของนายขาวบ่อยๆ นายขาวรู้สึกรำคาญต้องการจะไล่ให้นายเขียวไปเสียให้พ้น นายขาวยิงปืนไปหนึ่งนัดโดยจ้องปืนให้นายเขียวอยู่นอกวิถีกระสุน แต่พะเอิญกระสุนปืนไปถูกนายเขียวบาดเจ็บตั้งนี้ นายขาวจะมีความผิดทางอาญาอย่างไรบ้าง ?

ข้อ ๑๐ นายแดงนึกสนุกคนองอยากดูเด็กเล็ก ๆ เมา จึงให้เด็กรับประทานสุราหมด ๑ ขวด เด็กเมาสุราตายตั้งนี้ นายแดงจะมีผิดทางอาญาหรือไม่ ?

ข้อ ๑๑ นายมี นายมาเป็นเพื่อนชอบพอกันมาก วันหนึ่งนายมาอยากจะล้อนายมีให้ตลกใจ จึงไปหยิบปืนของตนที่บรรจุกระสุนไว้มาจ้องต่อหน้านายมี นายมีกลัว จึงกะโดดเข้าจับปากกระบอกระเบิด ปืนลั่นโดนนายมีบาดเจ็บสาหัสตั้งนี้ นายมาจะมีความผิดทางอาญาหรือไม่ ?

ข้อ ๑๒ นายดำกับนายแดงทะเลาะกันขึ้น นายดำหยิบก้อนอิฐขว้างศีรษะนายแดง แต่พะเอิญก้อนอิฐพลาดไปถูก

กระจกหน้าต่างบ้านนายแดงแตกเสียหายดังนี้ นายดำจะมีความผิดอาชญาหรือไม่ ?

ข้อ ๑๓ นายแสงกับนายสังเป็นคนโกรธกันมานานแล้ว วันหนึ่งนายแสงเห็นนายสังยืนฟังกระจกอยู่ในห้อง นายแสงตั้งใจอยากจะทำร้ายนายสัง จึงเอาก้อนอิฐขว้างเข้าไป โดนกระจกที่นายสังยืนฟังอยู่แตกเสียหาย นายแสงจะมีความผิดอาชญาหรือไม่ ?

ข้อ ๑๔ ในกรณีดังต่อไปนี้ โจทก์ จะต้อง พิสูจน์ ข้อ ความสำคัญอะไรบ้าง จึงจะลงโทษจำเลยได้

(๑) จำเลยถือตัวรถไฟชั้นที่ ๓ ไปนั่งชั้นที่ ๑

(๒) จำเลยใช้ ธนบัตรปลอม

(๓) จำเลยรับของโจร

ข้อ ๑๕ นายจ้างจะต้องรับผิดชอบทางอาชญาในการกระทำของลูกจ้างเพียงใด ? และเหตุใดกฎหมายจึงลงโทษนายจ้างด้วย ?

ข้อ ๑๖ (ก) นายมา เจ้าของ ร้านขาย สุราได้ขาย สุราให้แก่ นายแสงโดยไม่ทราบหรือทันสังเกตว่านายแสงเมามากแล้ว

(ข) นายแก้วลูกจ้างของนายมาเจ้าของร้านขายสุราได้ขายสุราให้แก่พลตำรวจซึ่งทำการตามหน้าที่

นายมาและนายแก้วจะมีความผิดอาชญาหรือไม่ ? ให้อธิบายถึงหลักกฎหมายในเรื่องนี้.

ข้อ ๑๓ ความผิดฐานพยายามนั้น ท่านเข้าใจอย่างไร
ให้อธิบาย.

ข้อ ๑๔ นายสาเจ้าของร้านตุ๋ทอง ได้เอาประกันภัยไว้กับ
บริษัทหนึ่งว่า ถ้าถูกระเบิดของในร้านไปแล้ว บริษัทจะต้อง
รับผิดชอบให้ เพื่อหวังจะเอาเงินประกันจากบริษัท นายสา
จึงเอาเครื่องทองซ่อน และให้เพื่อนมัดตัวนายสาติดไว้กับเก้าอี้
แล้วแจ้งความต่อตำรวจว่าระเบิดเข้าร้านลักทองรูปพรรณ และ
การที่นายสาแจ้งความต่อตำรวจเช่นนี้ ก็โดยเชื่อว่าตำรวจจะแจ้ง
ให้บริษัททราบและบริษัทจะได้จ่ายเงินประกันให้ แต่ตำรวจเมื่อมา
พบเข้า เห็นว่านายสาทุจริตจึงจับนายสาเสียดั่งนี้ ให้วินิจฉัย
ว่า การกระทำของนายสาเข้าเกณฑ์ พยายาม กระทำ ความ ผิด แล้ว
หรือไม่ ?

ข้อ ๑๕ นายแดงเขียนหนังสือถึงนายดำคนขายของห้าง แนะนำ
ให้นายดำเอาเงินของห้างที่นายดำรับไว้จากผู้ซื้อของ ๑๐๐ บาทมา
ใช้หนี้ ซึ่งนายดำเป็นหนี้นายแดง แต่พะเอิญเจ้าของห้างรับหนังสือ
นั้นไว้ และไม่ได้ส่งให้นายดำทราบข้อความในหนังสือนั้นเลย
นายแดงจะมีความผิดฐานใดหรือไม่ ?

ข้อ ๒๐ นายแดงต้องการจะฆ่านายเขียว จึงไปซื้อปืนมา และ
ขับรถไฟไปยิงที่ซึ่งนายแดงหวังว่าจะพบนายเขียวดั่งนี้ นายแดง
จะมีความผิดอาชญาอย่างใดหรือไม่ ?

ข้อ ๒๑ นายสอนต้องการจะฆ่า นายแสง จึงเอายาเบื่อชนิดรับ
 ประทานหมดสืบทอดถึงจะตายให้ นายแสงรับประทานแต่เพียงหนึ่งห่อ
 นายแสงรับประทานแล้ว ไม่รู้สึกรึ้นอะไรเลย นายสอนจะมี
 ความผิดอาญาหรือไม่ ?

ข้อ ๒๒ นายดำบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ "ราตรีข่าว" มีความ
 ประสงค์จะลงข้อความเสียด่าให้ นายแดงเสียชื่อเสียง จึงได้ขึ้น
 รถไฟเพื่อจะไปเอาข้อความหมิ่นประมาทที่ นายเขียวเขียนไว้ ครั้น
 ไปถึงบ้านนายเขียวไม่พบกับนายเขียว จึงกลับมาอย่างหนึ่ง พบกับ
 นายเขียว และได้ข้อความนั้นกลับมาอีกอย่างหนึ่ง ทั้งสองอย่างนี้
 นายดำจะมีผิดอาญาสถานใดหรือไม่ ?

ข้อ ๒๓ นายสาเป็นคนยากจนอดเข้ามาหลายเวลาแล้ว ทั้ง
 ภรรยาที่ป่วยไม่มีเงินจะชื้อยามาให้ภรรยารับประทาน นายสาหมด
 หนทางที่จะหาเงินจึงดำริจะทำการลักทรัพย์ เมื่อตกลงใจดังนั้นแล้ว
 นายสาก็ออกจากบ้านไปยังสถานที่ ๆ จะลักทรัพย์ แต่หาได้ลัก
 ทรัพย์ไม่อย่างหนึ่ง และเมื่อถึงสถานที่นั้นแล้วพบนายดียืนเผลอ
 อยู่ นายสาจึงค่อย ๆ ล้วงลงไปในกระเป๋าเสื้อนายดี แต่ใน
 กระเป๋านั้นไม่มีอะไรอีกอย่างหนึ่ง ทั้งสองอย่างนี้ นายสาจะมีความ
 ผิดอะไรบ้างหรือไม่ ?

ข้อ ๒๔ ความผิดฐานพยายาม เป็นความผิดมิสดมภ์เนอ์ตาม
 คอมมอนลอ แต่มีความผิดฐานพยายามอะไรบ้างหรือไม่ที่เป็น

เฟลโลนี่ และในการฟ้องจำเลยหาว่าทำผิดฐานลักทรัพย์นั้น โจทก์จำ^๗เป็นจะต้องฟ้องจำเลยหาว่าพยายามลักทรัพย์ด้วยอีกหรือไม่ ?

ข้อ ๒๕ ให้อธิบายความผิดฐานยืมเสียสอน และแสดง ข้อแตกต่างกับความผิดฐานเป็นผู้สมรู้ก่อนเกิดเหตุ

นายดำสอนให้นายเขียวเบิกความเท็จที่ศาลแพ่ง ครั้นถึง คราว เบิกความ นายเขียว กลับ เบิกความไป ตาม ความสัตย์ ความจริง ดังนี้ นายดำจะมีความผิดอะไรหรือไม่ ?

ข้อ ๒๖ หลักเกณฑ์แห่งความผิดฐานสมคบมืออย่างไรบ้าง ? ให้ อธิบายโดยยกอุทาหรณ์ประกอบ

ข้อ ๒๗ นายดำกับนางแดงสามัภรรยาอดอาหารมา ๒ - ๓ วัน เพราะไม่มีเงินจะซื้อ^๘รับประทาน จึงปรึกษากันสองคนว่าจะไปลัก ทรัพย์ที่บ้านนายเหลืองดังนี้ นายดำกับนางแดงจะมีความผิด อาชญาหรือไม่ ?

ข้อ ๒๘ นายดี กับ นายดำ ตกลงกัน จะกระทำ ละเมิด สิทธิ ของ ผู้อื่น ให้อธิบายว่านายดีกับนายดำจะมีความผิดฐานสมคบในพฤติการณ์ อย่างไร

ข้อ ๒๙ นายทหารประจำการประมาณ ๒๐๐ นาย ไม่พอใจ ในการที่รัฐบาลลดเงินเดือน จึงพร้อมใจกันหยุดราชการ และ ยื่นใบลาขอลาออกจากราชการทันที ให้วินิจฉัยว่านายทหารเหล่านั้น มีความผิดอาชญาอย่างไรบ้างหรือไม่ ?

ข้อ ๓๐ นายแดงนายดำและนางเหลื่อง ต่างเป็นเจ้าของม้าแข่งด้วยกัน ได้พร้อมกันตกลงจะดิงม้าของตนในเที่ยวถ้วยทอง เพื่อให้ม้าของนายเขียวชนะโดยหวัง เอาเงิน พะนัน จาก ปู้กเมกเกอร์ นายแดงนายดำกับนางเหลื่องจะมีความผิดอาชญาฐานใดหรือไม่ ?

ข้อ ๓๑ นายสอน เห็น นายแสง ตั้งโรงเรียน รุ่งเรืองเจริญ และมีนักเรียนไปเรียนมาก นายสอนจึงไปเล่าให้นายดำและนายแดงฟัง กับหารื้อตกลงกันจัดตั้งโรงเรียนขึ้นแข่งขัน โดยลดค่าเล่าเรียนให้ถูกลงกว่าโรงเรียนนายแสงและแจกสมุดให้นักเรียนโดยไม่คิดมูลค่านักเรียนที่โรงเรียน นายแสงพากันมาเข้าโรงเรียน นายสอน เสียหมด นายแสงต้องเลิกโรงเรียนขาดทุนเสียหายหลายพันบาท ถ้านายแสงมาหารื้อท่าน อยาก จะให้ ฟ้อง นายสอน ใน ทาง อาชญา ฐาน สมคบ ท่านควรจะแนะนำนายแสงอย่างไร ?

ข้อ ๓๒ นายเฮงนายฮวยและนายเกา จินพ่อค้าขายของเก่า ได้ตกลงกันจะไม่ขึ้นแข่งขันราคาทรัพย์สิน สิ่งของที่ กองหมาย ขายทอดตลาด เพื่อจะได้ของถูก ๆ มาขายเอากำไรแพง ๆ อีกทอดหนึ่ง ดังนี้ นายเฮง นายฮวย และ นายเกา จะมีความผิดฐานสมคบกันกดราคาของที่ขายทอดตลาดหรือไม่ ?

ข้อ ๓๓ ความเป็นเด็ก เป็นข้อแก้ตัวให้พ้นผิด ความ อาชญาได้เพียงใด ?

ข้อ ๓๔ ความสันนิษฐานเด็ดขาด และ ความสันนิษฐาน
ไม่เด็ดขาดนั้น ท่านเข้าใจอย่างไร ? ให้ยกอุทาหรณ์ประกอบ
ข้อตอบ.

ข้อ ๓๕ หลักเกณฑ์แห่งความวิกลจริตที่ กฎหมายยอม ยกเว้น
ไม่ลงโทษในสมัยปัจจุบันนี้มีอะไรบ้าง ?

ข้อ ๓๖ ในคดีที่จำเลยยกความวิกลจริตขึ้นต่อสู้ชั้น ตกเป็น
หน้าที่ของใครนำสืบ ? และเมื่อสืบเสร็จแล้วตกเป็นหน้าที่ใครจะ
วินิจฉัยว่าจำเลยเป็นคนวิกลจริตหรือไม่ ?

ข้อ ๓๗ ให้อธิบายว่าความมีเมมาเป็นข้อต่อสู้ให้พ้นผิดอาชญา
ได้ และไม่ได้เพียงใด ?

ข้อ ๓๘ นิติบุคคลจะถูกฟ้อง เป็นจำเลยใน คดีอาชญาชนิดใด
บ้าง ? เมื่อถูกฟ้องแล้วจะมาศาลและให้การสู้คดีได้อย่างไร ?

ข้อ ๓๙ ความเข้าใจผิดเป็นข้อต่อสู้ให้ พ้นผิดอาชญาได้และ
ไม่ได้เพียงใด ?

ข้อ ๔๐ ความเข้าใจผิดในข้อเท็จจริงกับความเข้าใจผิดในข้อ
กฎหมายมีผลต่างกันอย่างไรในทางกฎหมาย ?

ข้อ ๔๑ นางดำแต่งงานกับนายแดงได้ ๑ ปี นายแดงก็ละทิ้ง
ไปเสียเป็นเวลาตั้ง ๖ ปีเศษ นายดำได้พยายามไต่ถามข่าวคราว

นายแดง จาก บิดามารดา นายแดง ผู้ซึ่ง ควร จะ ได้รับ ข่าวนั้น จาก นายแดง ก็ไม่ทราบเรื่องว่านายแดงจะเป็นจะตายประการใด ภายหลังนางดำไปพบข่าวในหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งว่า นายแดงได้จมน้ำตายเสียแล้ว นางดำเข้าใจว่าตนเป็นหญิงหม้ายจึงได้แต่งงานกับ นายเขียว ต่อมาปรากฏว่านายแดงยังคงมีชีวิตอยู่ นางดำจะมี ความ Bigamy หรือไม่ ?

ข้อ ๔๒ นายสอน ชก ต่อย ตำรวจ ซึ่ง กำลัง ทำ การ ตาม หน้าที่ นายสอนจะแก้ตัวให้พ้นผิดอาชญาได้หรือไม่ว่า นายสอนเข้าใจผิด คิดว่าไม่ใช่ตำรวจ.

ข้อ ๔๓ นายมาเข้าใจ ผิด คิดว่า บิน ของ ตน ไม่ มี กะสุน บรรจุ เพราะนายมาได้สับนกหลายครั้ง บินไม่ล้ม แต่นายมาไม่ได้ตรวจสอบ บินนั้นให้ถนัดนัก นายมาได้เอนิ้วเหนี่ยวไกต่อหน้าภรรยาเพื่อจะ สอนภรรยาให้ยิงบิน เป็น พระเอิญ กะสุน ที่ค้าง ล้างต้อง ถิ่นถูก ภรรยา ดังนี้ นายมาจะยกเอาความเข้าใจผิดขึ้นเป็นข้อต่อสู้ให้พ้น ผิดได้หรือไม่ ?

ข้อ ๔๔ กฎหมายให้อภัย แก่ ความ ผิด อาชญา ที่ เกิดขึ้นโดย อุบัติเหตุในกรณีอย่างใดบ้าง ?

ข้อ ๔๕ การกระทำตามคำสั่งของเจ้าพนักงานฝ่ายพลเรือน เป็น ข้อแก้ตัวได้เพียงใด ?

ข้อ ๔๖ ภรรยา จะแก้ตัวว่า ตน กระทำ ความ ผิดเพราะสามีสั่ง บังคับได้เพียงใด.

ข้อ ๔๗ การ กระทำ ผิด อาชญา โดย ถูก บังคับ กดขี่ ชู่เชิญที่ กฎ หมาย ยกโทษให้ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์อย่างใดบ้าง ?

ข้อ ๔๘ การกระทำผิดอาชญาโดยความจำเป็นที่กฎหมายยกเว้น โทษต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์อย่างใดบ้าง ?

ข้อ ๔๙ นายมี นายมากับเด็กชายเสงถูกคลื่นซัดมาอยู่ที่เกาะ แห่งหนึ่งเป็นเวลาหลายวัน ไม่มีอาหารจะรับประทานต่างมีความหิว อย่างเหลือทน ถ้าไม่ได้อะไรรับประทานอีกสัก ๒-๓ ชั่วโมงก็ จะตาย นายมี นายมากจึงตกลงกันฆ่าเด็กชายเสงรับประทานเพื่อ ประทังชีวิตดังนี้ นายมีและ นายมาจะมีความผิดอย่างใดบ้าง ? และจะยกข้อความจำเป็นขึ้นต่อสู้ให้พ้นผิดได้หรือไม่ ?

ข้อ ๕๐ นายแดงเป็นคนขับรถของพระเจ้าแผ่นดิน ได้ขับ รถยนต์พระที่นั่งเร็วจนเกินขนาดผิดกฎหมาย นายแดงจะแก้ตัว ให้พ้นผิดว่า พระเจ้าแผ่นดินทรงรับสั่งให้ขับเร็วได้หรือไม่ ?

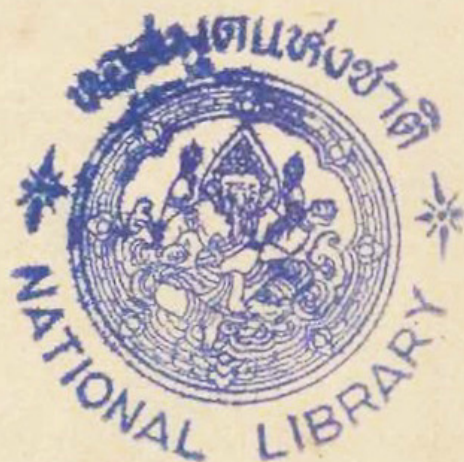
ข้อ ๕๑ ให้อธิบายโดยยกอุทาหรณ์ประกอบ (ก) ตัวการชั้น ที่หนึ่ง (ข) ตัวการชั้นที่สอง (ค) สมรู้ก่อนเกิดเหตุ (ง) สมรู้ หลังเกิดเหตุ

ข้อ ๕๒ “ ความผิดอาชญาไม่มีกำหนดอายุความ ” จริงเพียงใด ?

ข้อ ๕๓ “กฎหมายอาชญาอังกฤษลงโทษเฉพาะผู้ที่กระทำผิด
ภายในประเทศเท่านั้น” หมายความว่ากระไร ?

รัฐบาลอังกฤษจะร้องขอให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดการเมืองมาให้ศาล
ชำระคดีได้หรือไม่ ?

ข้อ ๕๔ หลักแห่งการพิจารณาว่าความผิดเกิดขึ้นที่ไหน ก็ให้
พิจารณาทั้งศาลแห่งท้องถิ่นนั้น หลักเกณฑ์นี้มีข้อยกเว้นอย่างไรบ้าง ?

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก

จันทบุรี

คำอธิบาย

พระธรรมบัญญัติกาลยุดติธรรมของอังกฤษ

(มีแผนผัง คาลยุดติธรรม ประกอบ)

ของ

หลวงประเสริฐมนูกิจ

๑ / ๕๐